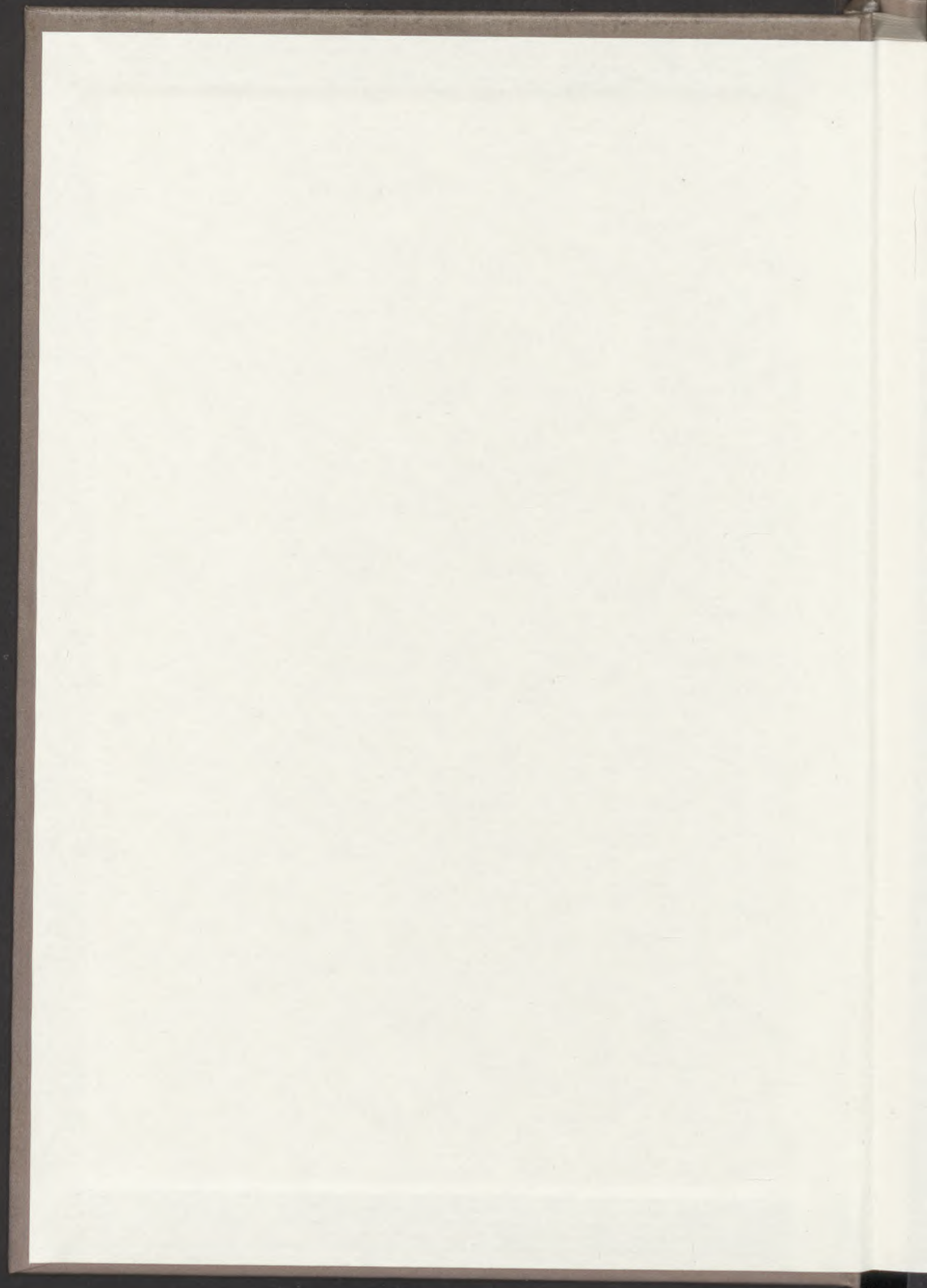

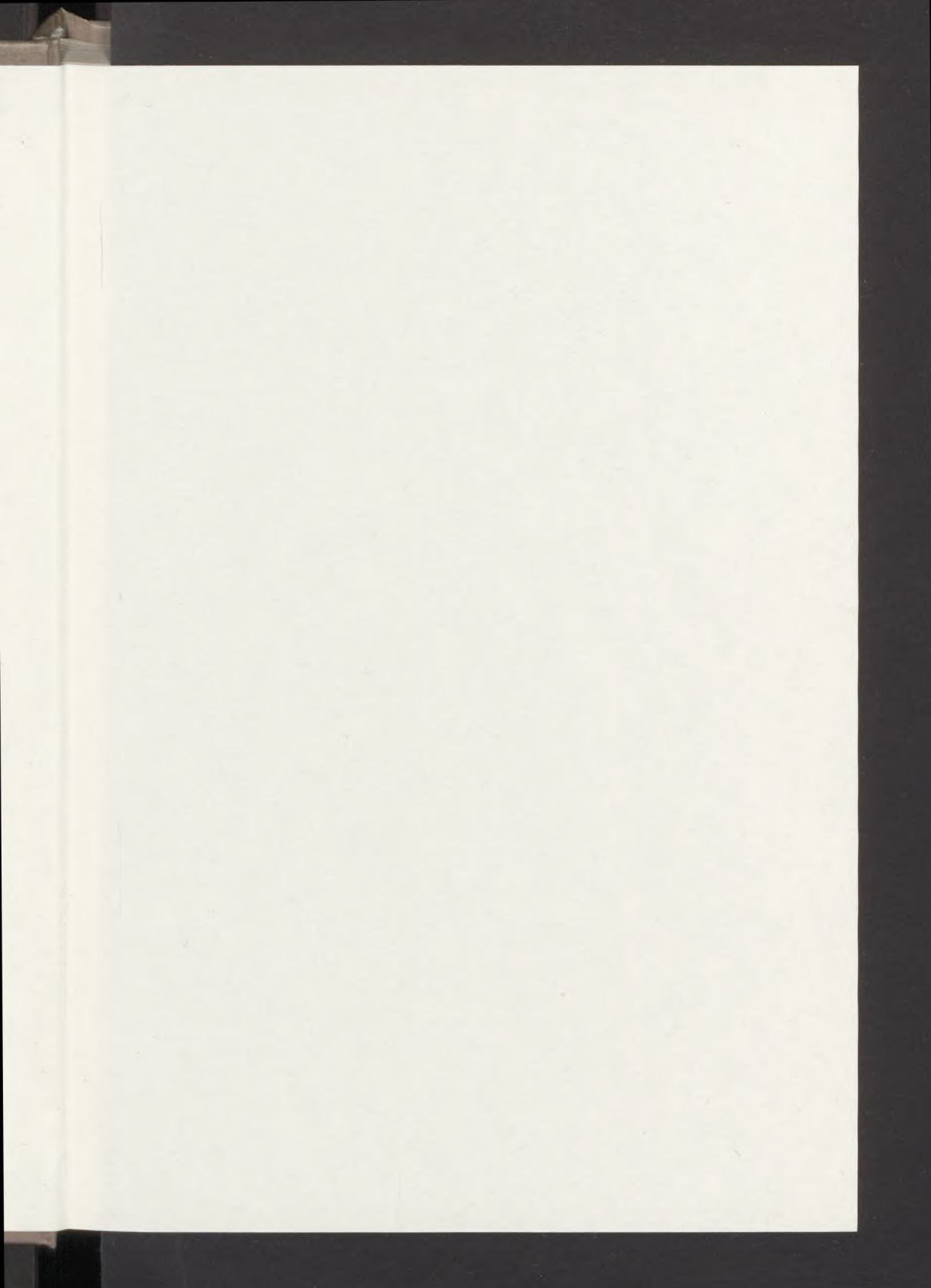
MB
274.254

MAGYAR
NAPLO

Kovács István
SHAKESPEARE
A CORVIN KÖZBEN

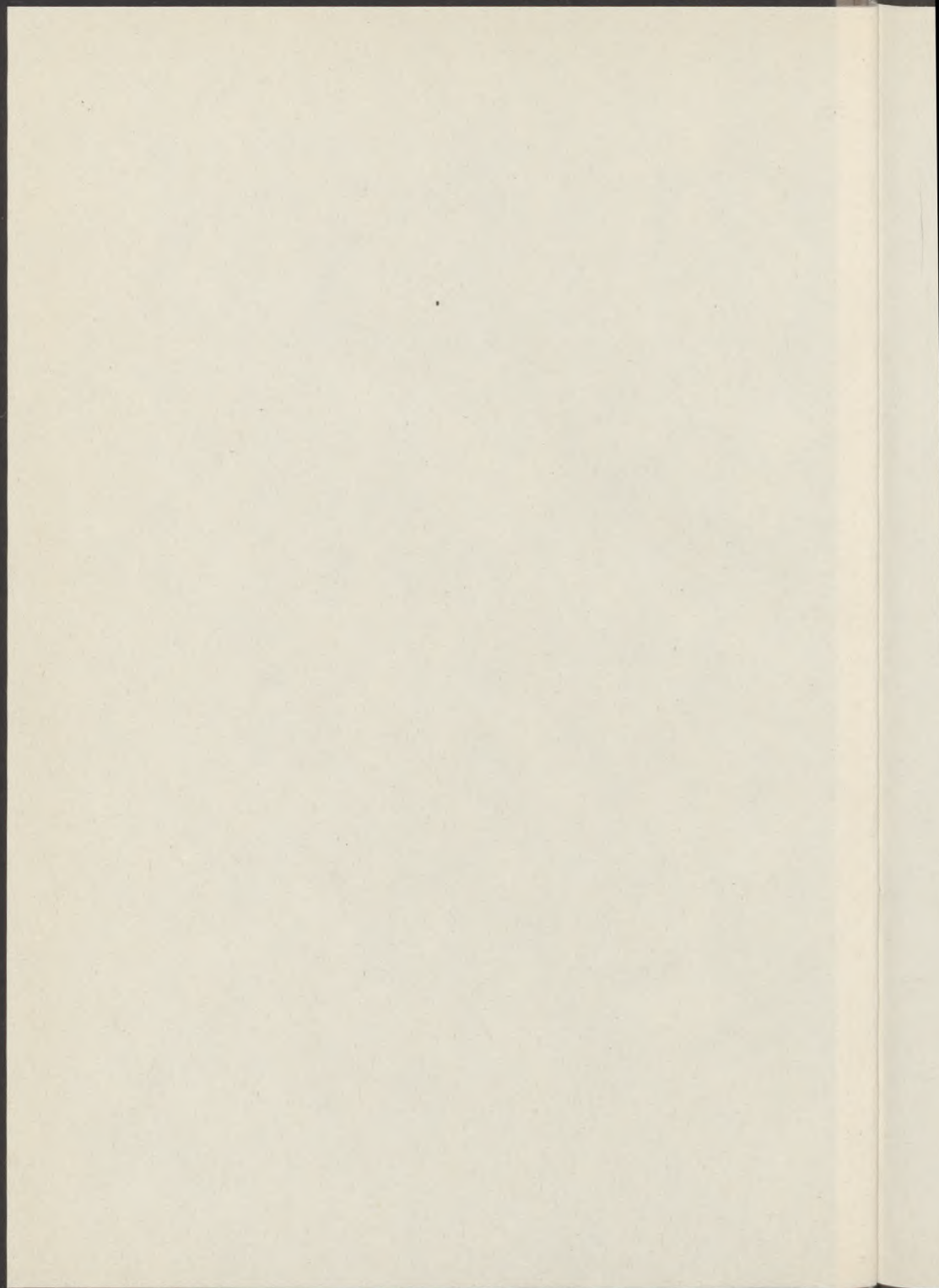

Kovács István

SHAKESPEARE A CORVIN KÖZBEN

KOVÁCS ISTVÁN

SHAKESPEARE
A CORVIN KÖZBEN

versek

**MAGYAR
NAPLÓ**

Budapest, 2018

A kötet megjelenését támogatta

Nemzeti Kulturális Alap

© Kovács István, 2018

© Magyar Napló, 2018

ISBN 978-615-5721-36-6

MB 274.254

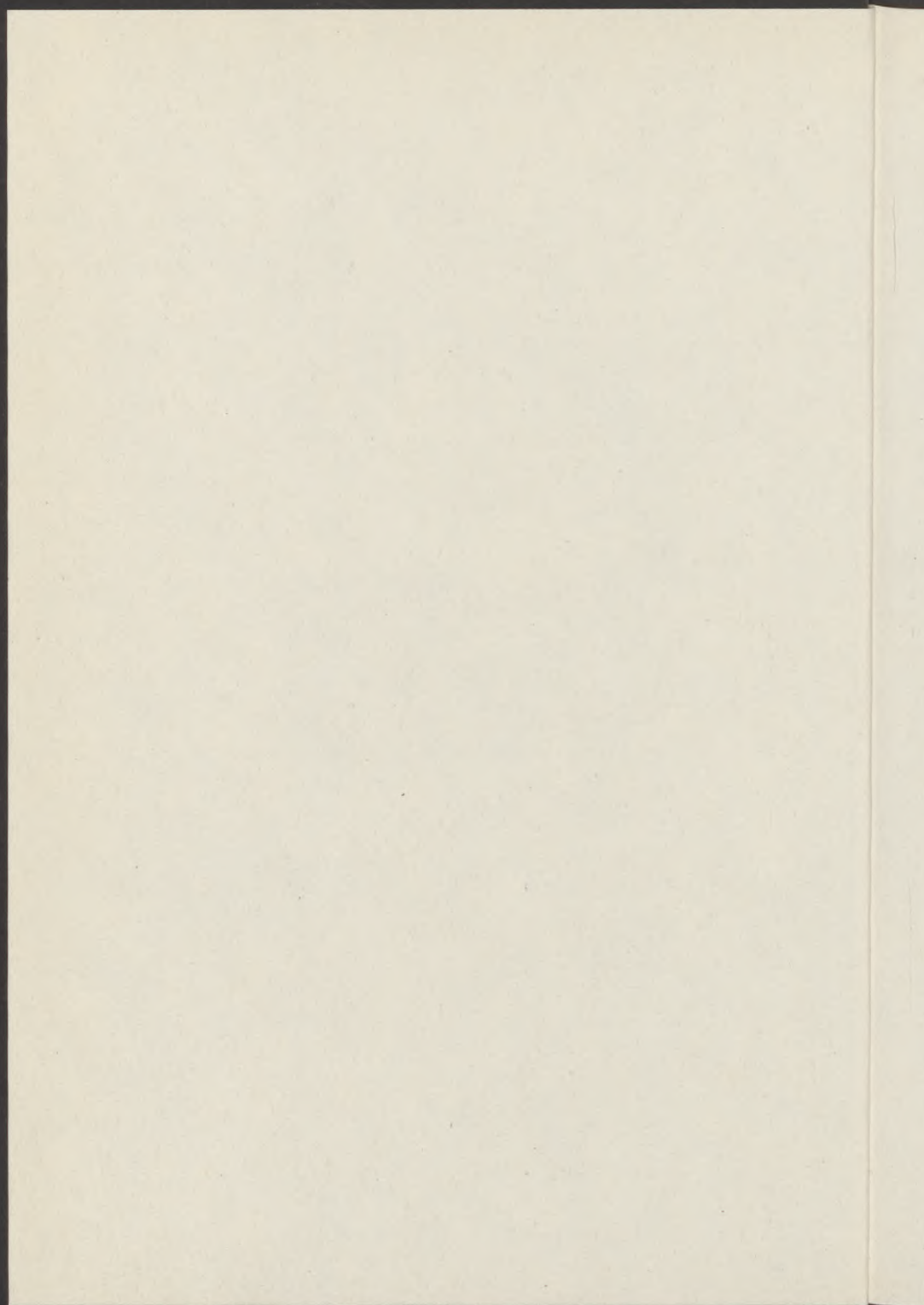

2019

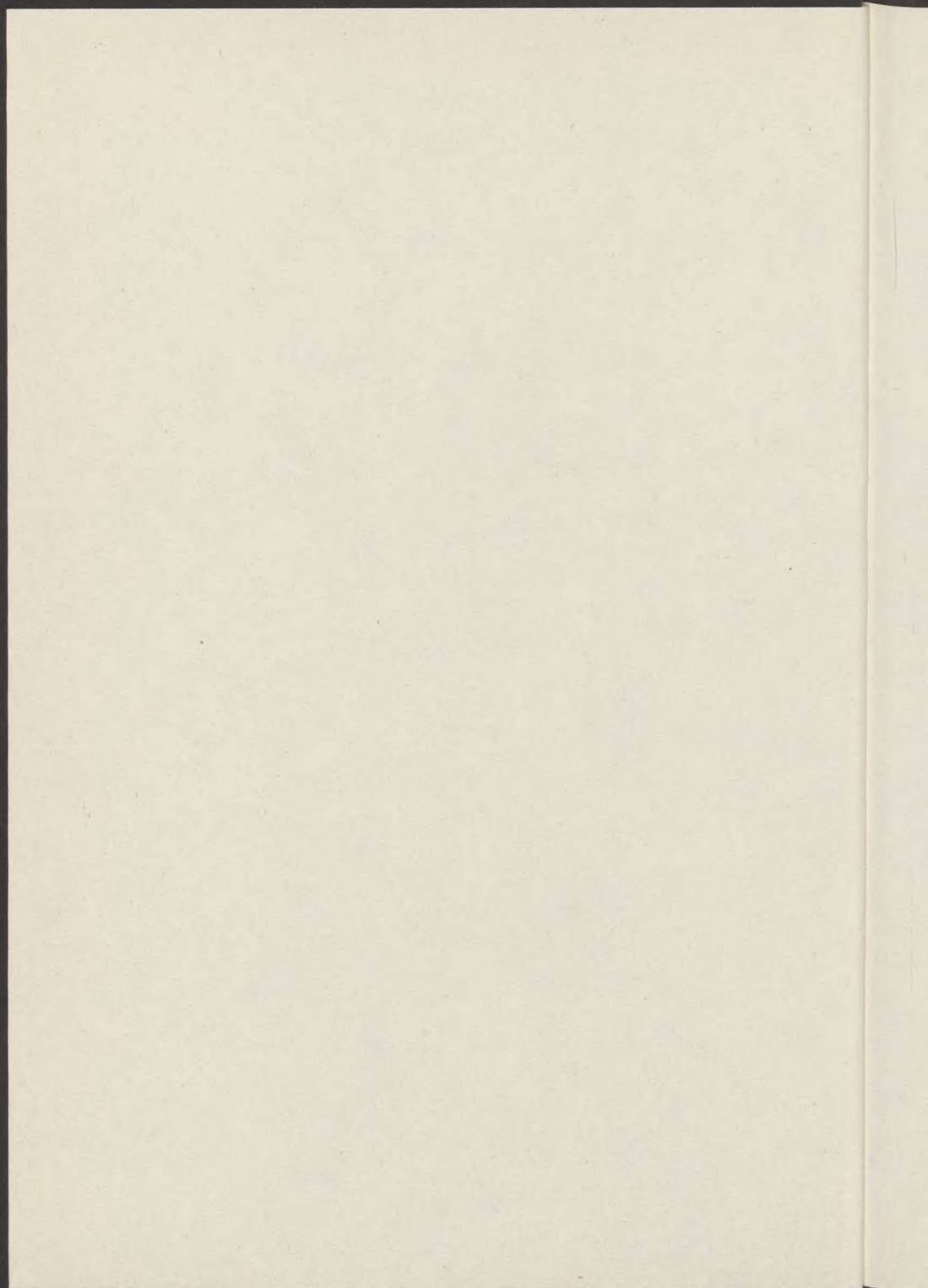
Éppen most

Felhőszakadás múltán
a diófa földig érő lombzuhataga
összerepedezett lámpaburaként
zár magába.
Fényfoszlány vagy.
A fuvallatra
fehéren meg-megvillanó asztalnál ülsz,
akár egy reformkori memoárban.
A mobiltelefont
ógörög–magyar szótárnak képzeled,
a számítógépet Odüsszeiának – eredetiben,
a mihaszna információk vörös iszapját
eltakarítandónak
Berzsenyi szülőföldjén túl is...

Nem e világra való vagy – mondanák.
Pedig éppen most képzelem,
hogy az vagyok.

ÉRCES FÉNYÖZÖN

Bukovina

A szerződéskötéskor nagy-nagybácsim
a halál tenyerébe lábfejével csapott,
a gránát azt vitte el, s nem a fejét,
amelyet kezességül meghagyott.

Úgy bicegte át az életet, oly félszegen,
mintha valakinek adósa volna.
Bukovina!... Bukovina!... – mit tettél vele,
hogy mindig készségesen megállt
e túlvilágot felverő jelszóra?

Törzslapok

Törzslapok,
százhatvanhét éve,
ezernél több dokumentum,
gót betűs sebesültek,
latin betűs halottak,
glagolitásan eltűntek,
analfabétán kitüntetett hősök
elképzelt keresztjei...
Szülőföldjükre dezertáltak,
kiket jutalomért
a katonai hatóságoknak
átadtak rokonaik.
A kórházban lázongva,
az Invalidusok Házában
fegyelmezetten haldoklók,
s a Halál-káplár előtt
az Örökkévalóságig csellengők,
maródiak,
kik végül önként jelentkeznek
a zsandár-jelenlétnél.

Obsitosok végtelenbe szóló útilevelén
elporladt a tinta,
kísért
a lúdtollhegytől sercenő idő,
a társtalanság fel-felboncolt csöndje.

Öt óra van.
A levéltár zárni készül.
Csukhatatlan
a nyitott gerincű iratcsomag.

Talány

Ezerkilencszáztizennégy decembere.
Lehullottak a levelek, de nem ért véget a háború.
Sőt, mintha csak ekkor kezdődne igazán.
Az orosz hadsereg
Galícia nagy részét elfoglalta.
Egy kozák század betör
a Duklai-hágóhoz közeli faluba,
pontosan oda,
ahonnan hatvanöt és fél évvel azelőtt elindulva
Miklós cár pár száz métert
belovagolt Magyarország területére.
„Ó, a cár!... A mi cárunk!...” –
köszöntötték lelkes áhítattal a környékből
egybegyűlt hegyvidéki népek.
A honvédek megpróbálnak ellenállni,
akárcsak annak idején.
Századosukat legázolják a lovak.
Amikor feltápáskodna,
egy fiatal kozák borotvaéles saskájával suhintva
levágja fejét,
amelyet cirkuszi ügyességgel
még a levegőben elkap,
s hadizsákmányként magasba emelve
elvágtat vele.

Ezerkilencszáznolcvankettő tavaszán
a lengyel–csehszlovák határ közelében
villanyoszlopnak gödröt ásva
csontvázra bukkannak a csákányozó munkások.
A kihívott régészek
nem találják a dögcédulának hívott
azonosító lapocskát,
de a csatról és gombokról megállapítják,
hogy első világháborús honvéd
földi maradványairól lehet szó.
Újratemetéséhez
hiába akarnak többet tudni róla:
a csontokon nincsenek
gránátszilánk-roncsolások...

Azóta is megfejtetlen talány
a koponya hiánya.

Érces fényözön

A sudárzsálya – nyersezüst-robbanás,
érces fényözön villószik szememben,
és megfűrtösödnek kék szilánkjai
emléklapján a szaggatott jelennek.
És megfűrtösödött kék szilánkjai
eltalálják a verklizett filmekben
halálba vonuló vén bakákat is.

Úgy estek össze a valóságban ott,
hol araszolt a jövő-látó monstrum,
rémrejtelmekkel a lánctalpas titok...
S rohamoznak a sisakok, a bornyúk,
és halál-hagyományt éltet a szurony...
Avarrá rongyolt tölgyfalomb a sorsuk,
s bombatölcsérekben adagolt iszony.

Marad-e élő a front ösztüzében?
Halála helyén ássák meg a sírját;
így épül egyre a harctéri skanzen
a lövészárkok torzult sokszögében.

A tüskés spanyolbak mint rozsdahalom
a „ne ölj!” tilalom parancsolatát
foszforeszkálja az égi torlaszon,
a nagy háború után

száz évvel is...

Száz éve is
hogyan helyt állt a honvéd!

Mit sem tudva azt,
mi vár rá otthon.

A széthullott haza...

Nagyapáinké a porladó visszhang:
földmélyi marsban éneklik a nótát
a csillagokról...

S korhadtt mankóiknak
támaszkodnak a vénséges diófák.

A nagy háború utolsó napja Cattaróban

1918. november 1-jén

A hegyóriások öbölgyomrába tartó
tengeralattjáró fedélzetén
tisztek és legénység felsorakozva
az utolsó bevetés után.
A sorhajóhadnagy és a két fregatthadnagy
elégedetten végignézi a fiúkon,
majd félfordulattal
a pirkadat által
görög partokig felitatott
vízmélyi csatateret fürkészi.

Elmaradoztak kísérteteik,
a tengerészvesékbe látó
periszkóp-küklopszok.

Ellenség sehol!

Az egymáshoz ért vállakat meg-megpaskolják
Adria embersorfalon átsapó hullámai.
A trikóból kéksávós címerpajzs rajzolódik ki
a mellen háromszöget nyitó matrózblúz alatt.
Viselőjüket mintha éppen most készülnének
lovaggá ütni...

Az árbocon büszkén csattog a lobogó...

A nyílt vízen
ki tudhat a szárazföldön pár napja
megkötött fegyverszünetről,
országos összeomlásról,
a járványszerű reménytelenség
halállal oltható légszomjáról?

Az olajszennyves nadrág elnyűtt varrásán
győzelmi indulót morzézna a fáradt ujjak.
Jeleit már nincs, aki vegye.

Romvárosok csönd-elégiája

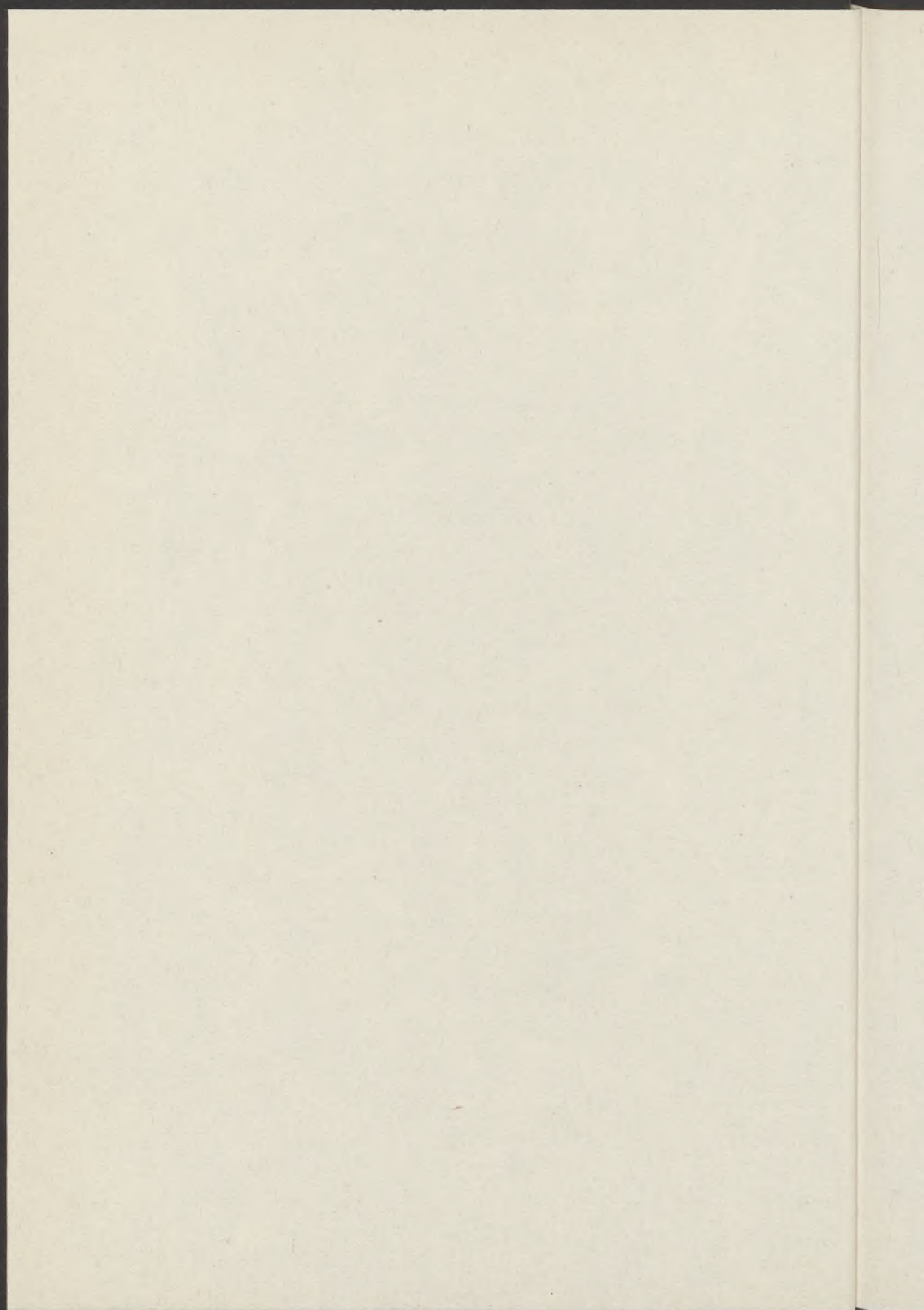
Romvárosok
csönd-elégiája –
a romok labirintusában vonulók
lépésnyi gondolatjele...
Ritmus-gondok,
ahogyan az *előtte* és a *mögötte*
szét-szétválnak,
hogyan megbotolva összeérjenek.
A derékba tört fordulókban
gépies búcsú a pillanattól,
mely nyílegyenesen villanna tovább...
s lesz lidércfény-bányáslámpa,
lila dudor
az idő homlokán.

Látó romokra dermedt alkonyat:
nyers jövőkép és fölnyársalt erő,
a mindenségbe forgó világszínpad
iker-maszkja,
melyben kezdet és vég fölismerhető!
Csak bukott angyalként
ölthetnéd magadra.

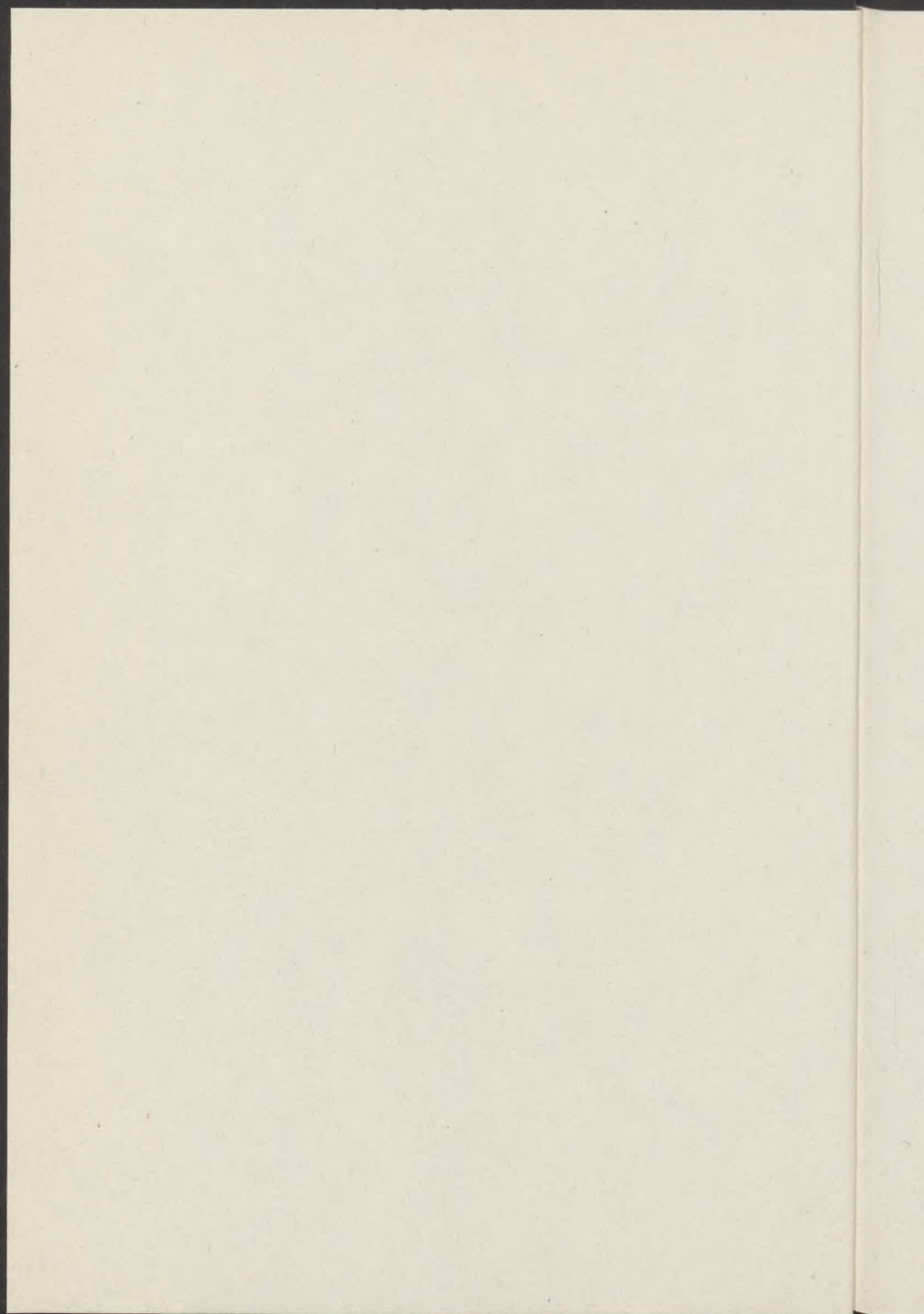
Vonulnak ők,
s velük mi is kiúttalanul,
le senki sem maradhat –
mondod:
itt mindenki egyként
zihálón-hörgön a másikunk.

Ki az eltévedtek sorsát
beteljesülni várja,
s tanácstalan arcába
emlékeinek örvénytajtékja csap,
nézzen
a füstoszlopokkal aládúcolt égre...
Eldobott csikk a felhő-sárban.
Fölnyúl érte
egy kéz,
s ingaként nyújtja előre, hátra,
szótlán,
utolsó szippantásra.

Aztán a csönd...
A csönd elégiája.

HANGOK ÉS NEVEK

Első két fényképem

Hétéves koromig
egyetlen fénykép sincs rólam.
Pedig kettő is készült.

Az egyik félévesen.
Csak kétséges özvegységében
mosolytalan anyám
és kiskabátos nagynéném
látszik rajta.
A képen még
óvó hajlékot formálnak fölém.
Közöttük én teljesen
belefehéredem a babakocsiba.
Bepólyált árnyéka vagyok
a vakuvillanásnak.
Ők már tudták,
hogymásnap
emberzálogként
beadnak a nagymamához.

A másikon iskolás unokatestvéreim
vesznek közre,
mintha őriznének.
A kép bizonyosága szerint joggal.

Jóska és Klári
ikrek voltak,
de nem hasonlítottak egymásra.
Ők szépen vasalt magabiztossággal
néznek a világba,
én riadtan lesem
az orrba vert ládikából
kiröppenő kismadarat.
Ötéves lehettem,
pontosabban: alig öt és fél.
Tél volt.
Lábujjaknál kivágott gyerekcipő,
combharrisnya
és rövid kötött nadrág
rajtam,
meg négy különféle
méretű és szabású
szvetter és pulóver...
Köztük egy női is.
Összevissza gombolt,
huzigált rétegek
kitárulkoznak a hasamon.
Az én arcom is csupa kitárulkozás.
Mintha a csodálkozás
hasonmása volna a félelemnek.

Nagymama
minden közeli rokonnak
postára adta a képet,
hogy büszkélkedjék velem.
Elsőként a lányainak.

Anyám
a halála előtt
minden közeli rokonnak megírta,
hogy neki küldött fényképem
elkallódott,
s juttassák el hozzá
a náluk lévő.
Aki még élt,
és őrizte,
teljesítette kérését.

Anyám mindenkinek
megköszönte a küldeményt,
majd nagy komótosan elégette őket,
mint valami elhamarkodott
háborús testamentumot.
Aztán szétszórta hamvaimat.

Nagymama

Szemöldökívű kerete a képnek:
elfásult ovális portré,
üvege nincs, fából a hátlap.
Parasztzecesszió. Belésvuvasodott
a végtelen gyász sokszor letelt éve,
s mind, aki várt,
s mind, akit várva vártak.
Szelíd kísértet-arcán a Hold imája,
megcsavarodott életvonala
tenyéryi rózsafüzér.

Míg a jelen törékeny metszeteként
szemtől szemben virrasztok vele,
egyszerre én vagyok
mind, aki régen
a jövőnek elsiratott
déd-
és ük-
és szép-
és megannyi ős-unokája volt.

Fejkendő-felhőt csomóz az égen
az Idő-anyóka:
a csillagtobozokat
fölszedni fáradt.
Mi lesz a télen?

És mi lesz velük,
akiket hiába várnak
a hópelyhektől bolyhos
szemfödél-fényképen?

Gyermekhang az éjszakában

Az a gyermekhang az éjszakában,
amit éber utasként meghallottam,
amikor a nyílt pályán
csaknem megállt a vonat!
Az a láthatatlan gyermek...
Mit kérdezhetett édesanyjától
a töltésre kapaszkodva?
Valamit lekéstek,
vagy el nem értek?
Aztán megrándult a szerelvény,
s zihálva gyorsult,
mintha félne.
Sírásra görbült
az ég fogyóhold-szája.
A sötétségben megmerítgetett
folyosóablak négyszögében
változó számú csillagrög akadt.
Nem lettem tőlük gazdagabb.
Zakatóló örökmozgásukból
kiolvashatatlan volt a sorsom.
Igaz,
nem voltam kíváncsi rá.
Elég volt tudnom egy belém dermedt
családi történetből:

ha éjfél körül
apám után felsírtam,
mindig kézen fogott anyám,
és felöltöztetett,
hogyan nekivágjunk az éjszakának.

Ellenőrzőkönyvecske

Az ösvény az erődnek mondott
meredek, sziklás part mentén vezetett.
Naponta arra jártam.
Reggeli imába csomagolt,
heges lélekkel,
s kopott hátitáskámmal,
melyben az ellenőrzőkönyvecske
a füzetek között lapult,
hogy csak lassított mozdulatokkal
lehessen megtalálni.
Ha egyest kaptam vagy intőt
– amit igazságtalannak,
a gyermek följelentésének tartottam –,
a háborús belövések-szaggatta partoldal
torz üregeivel rám-rámvicsorgott.
Nemegyszer összemarcangolt lélekkel értem haza,
ahol megbüntettek a beírásokért.
Ne cirkusolj! –
szakították félbe
magyarázkodásomat.
A mentség jogának hiánya
a szégyenérzetet
konoksággá jegecesítette.
Egy idő után
izmosodó megátalkodottságomat is
rabságnak éreztem.

Megfogadtam:
széttaposom a kígyózó ösvényt,
hogy elpusztítsam a visszautat.
Fejemre tankossapkát húzva
araszoltam rajta végig.
Hogy teljessé tegyem lázadásomat,
kiválasztottam a legijesztőbb parti üreget,
amelynek bokorbajszos-gyökérszakállas grimaszán belül
kőfogsorok csattogtak
a felvonulásokon megszokott
díszmenet-ütemben.
Fölkapaszkodtam hozzá.
Milyen természetes a bátorság,
lélegzetvételnnyire a félelemtől!
Fejemet
a meredély sötéten ziháló szájába kellett tenni,
mint oroszlánéba a cirkuszi domár.
Se dobpergés, se rivaldafény.
Már nem volt számomra menekvés,
ha túl akartam élni...

Csak az iskolatáska
csatjára találtak rá
az üreg alatti kőomláson,
s a széttépett ellenőrző
néhány lapjára...

Balatoni vihar

Visszaemlékezve 1963 egy nyári estjére

A tihanyi Golgota lerombolása után
három évvel
egyszerre megborzong
a nádborostás part...
Mintha hirtelen
borotválni készülődne
fékezhetetlen habzó dühében
a szél.

A közeledő hullámok éle
mind kifenne.

Fekete-szürke felleggubák
torlódnak egymásnak
a hosszan nyújtózkodó
ágyúdörejre.

Varjú-srapnelek robbannak
a jegenyefasorban,
s hangszilánkjaikkal
belekárognak
a nagy amnesztiával áltatott
pillanatnyi csöndbe...

A tó fölötti felhők
térdben, bokában megtört
villám-gólyalábakon
szökellnek kiszámíthatatlanul
arra-erre.

re

Micsoda tánc?
Úr-döngölő
az összetört víztükörben,
s a felhők
bennük kavargó labirintusában!
A politika malomjátékában
hol megtűrt,
hol betiltott tviszt is lehetne.

E barbár órában
nincs helye
keringőnek, tangónak,
filmbeli francia négyeseknek,
bár elejtett keszkenőként
ellebben
egy-egy megriadt sirály
a végtelenbe hullámozó múlt felé is.

És ha a jövőbe vinné
a röpte?
Ahol a még szinte
csecsemő-gyermek
krikszkraksz villámokat rajzol
a papírlapnyi égre.
Anélkül, hogy félne.

A kikötők, strandok
Küklopsz-tornyai
szélvéstől begyulladt
szemmel hunyorognak
a vörhenyes sötétségben.
A néptelen parton elmosódik
a sebtében homokba vésett
kérdés:
ki zúdította átkozódva ránk
idegen hullámaival
a messzi tengert?

Tartásában
szoborszerű fiatalember
bámulja
a hullámtörő kőáncnak
zúduló vízfalat,
újra és újra
megbabonázva.
Tudja, hogy nem nyílik meg...
De hátha...

A IV. c. balladája

A könyvnélküli!
Igen, a könyvnélküli,
amit Perényi tanár úr
bármikor számon kérhetett,
szeptember elején és június közepén is,
ha süttött, ha szakadt.
Meggyőződése szerint
a magyartanulás aranyfedezete
a könyvnélküli.
„Sokatoknak csak annyi marad az irodalom,
amit most kívülről megtanultok” – mondta:
„Néhány név
és tíz-tizenkét vers!
Álmotokból felriasztva is
fűjnotok kell őket...”
„Hibátlanul!” – suttozta baljósan,
a szokásos egyest beírva
a versszerető Balázs Gyulának,
éppen a harmadikat azon a héten,
majd a mindig jelentkező Barnának is,
nem beszélve
a fejét önként tőkére hajtó Bácsatyairól,
aki bele se kezdhetett
túl buzgóságból megtanult Gvadányijába,
mert nem tudta, hol van Peleske.

A könyvnélkülben
Perényi tanár úr nem ismert tréfát.
Ha nagy néha mégis nevetett,
megkérdezte:
„Mit szeretnél mondani, fiam,
és mikor?”
Hús év múlva –
hangzott a válasz
lassan már ötven éve.

Elvárásához illőn
mi igazán csak egyetlen poémát tudtunk kívülről...
Azt, ami rólunk szólt;
egyenként – mindahányunkról.
...Bányai, Csaba, Fodor...
És folytatódott is a remekmű
az ABC bennfentes ritmusára:
Gáti...,
aki Arany balladás várudvarában
Pázmány lovaggal
(és Perényi tanár úrral)
próbált kopját törni –
újra és újra.
Hogy ki lett a győztes,
félévkor derült ki.
És Görhöny meg Heinisch Pali,
kinek édesanyjától
az első lengyel szavakat tanultam...

Mély lélegzetet véve:
Horváth, Jám bor, Jung, Kajli
és Kiss, Kiss: Árpád és Zoltán...
Magamat kihagyva pedig:
Kőszeghy Álmos –
ő éppen április elsején
nem ismerte a tréfát,
némaságával gyászolt
a szünetekben is,
mert őrnagy apját
negyvenötben
ezen a napon lötték le
az osztrák határnál,
amelyet már nem akart védeni –,
Lipcsey, Minich, Nemes,
de a bolgár–magyar Nedelcsev
ki ne maradjon még véletlenül se!,
mert e bakiért égi naplónkba
pirossal vési be az egyest
Perényi tanár úr.
(Fölöslegesen tetéztve bajunkat
a Nagy Számonkérés előtt.)
Pátrovics és Perényi (Pál,
a névrokon).

Néhány név marad
– mondta Perényi tanár úr –,
meg tíz-tizenkét vers.

Adyé, Aranyé, Balassié,
s mert Babitsot nem tanultuk,
Csokonai Vitéz Mihályé –
hát persze, hogy *A reményhez*.
És Poór, Puskás, Romhányi...
Igen, Romhányi,
ki a számon kért vers helyett
mindig Tóth Kálmán *Előréjét* harsogta el
a veressipkás hős fiúk rohamáról.
(Különösen október huszonharmadikán.)

Néhány név marad... Simay...
És Stadler – egyest könyvnelkülüből
legtöbbet ő kapott,
de közülünk legtöbbre ő vitte talán...
Persze Amerikában.
Arról,
hogy allergiás volt a penészre,
nemcsak a befőtt tetején,
hanem a falon és a metaforán is,
József Attila mit tehet?
És mit tehet
prózai átköltése ellen a *Mama*?
A dühkitörést, hogy „ilyet én is írok!”
Perényi tanár úr ellenpontozta:
„Arany mellett ő a legnagyobb!”
Értéktétele
ránk kimért ítéletnek bizonyult...

S hogy megjegyezzük,
mi, éretlenek és értetlenkedők:
azon az órán
mindenki két egyest kapott.

Csak néhány név marad.
Széll Péter,
kinek az apja Petőfi...
vagyis a Petőfi Kör miatt börtönben ült.
Ettől függetlenül, verset, legtöbbet,
fiának is Petőfitől kellett tudnia.
(Eddig még nem csukták le érte.)
Takács...
(Sejtelmünk se volt,
hogyan ilyen nevű költő
mennyi van!)

Utánozni Perényi tanár urat
csak a mi Takácsunk tudta.
Így voltaképpen költő volt ő is;
verset mondott a hangján,
feleltetett könyvnélküliből
„nekem elég, neked elégtelen!”-re.
De hogy ő szavaljon?
„Még mit nem!
Legfeljebb a Fradi kórusában...”

Tóth...
és Vatai,
ki úgy tudott puskázni,
hogy híre eljutott
az Óperenciás tengeren is túlra...
egészen az igazgatói irodáig.
De a *Befed ez a kék égnél* ő is megakadt...
Hogy ne kelljen folytatnia a verset,
merthogy nem volt, aki súgjon,
eljátszotta Zrínyi életművét:
s a *Szigeti veszedelem* hősei nyomán
kirohant...
vérző orral a tanteremből.
(Mindig volt nála piros tinta.)
„Akkor mindenki hős volt,
és országos a szeretet” –
révedt Zrínyi ürügyén
a messzeségbe Perényi tanár úr.
Tudtuk,
ilyenkor ezerkilencszázötvenhatra gondol,
a *Piros a vérre*...
és az *Egy mondatra*,
amely nem egy mondat volt.
(Biztos
meg kellett volna tanulnunk
mind a száznyolcvanat,
ha másként alakul a történelem.)

Így csak...
néhány név.
Vida, Vincze és Wágner,
Zóni és Zsigmond...
És tíz-tizenkét vers...

A IV. c. balladáját,
Tanár úr, ha felhívna,
se tudnánk már hibátlanul elmondani.
Görhöny – halott.
És ugyanabban az évben hunyt el Jámbor is.
És Kajli, Pátrovics, Takács is meghaltak.
Fodorról, Tóthról, Vidáról pedig
évtizedek óta semmi hír,
ahogy Zóniról se.
Reméljük, élnek.
Mint ahogy mi is élünk.
De élünk bármeddig is,
egyszer majd
néhány név lesz a ballada.
Aztán csak egy.
Végül már annyi sem.

Marad
az a tíz-tizenkét vers –
ifjúságunk könyvnélküli utóirata.

Az idő csapdájában írt vers Bohdan Zadura hatvanötödik születésnapjára

*abban a reményben, hogy a magyar költészetet
kezdetektől napjainkig bemutató antológiája
egyszer mégis megjelenik*

Hogy hatvanöt éves volnál, Bohdan? Még mit nem! Éveid száma ennél sokkal több: négyszázhatvanöt! Hiszen egy kardcsapásra lettetek felnőttek Bornemissza Péterrel a töröktől szétdúlt országban és időben. Majd a fonákjáról Rimay Jánoshoz fiatalodva, tanítványa volnál te is Balassi Bálint uramnak – úgy négyszázhusz évesen. Ő talán jobban érezte, te bizonyára jobban értetted a citerás lengyel szép Zsuzsánna énekét szülővárosod, Pulava táján.

A szemek és dallamok bűbájoltságából a história térített magadhoz: máris Kazinczy mellett róttad grádicsait Kufstein várbörtönének, ahol annyi honfitársad raboskodott – hogy csak Szulkovszky herceget és Kollontáj Hugót említsem, s a nyelvzseni és kultúraszervező Szlotvinyszkit, akinek keresztnéve magyarul: Szilárd. Hat évet ült. (Ha belegondolok, te is belekóstoltál a magyar nyelvbe és kultúrába, de szerencsére mérgük nem bizonyult halálosnak, és börtönbe se kerültél miattuk.)

A kazamatáknál persze jobban érezted magad Berzsenyi Dániel földes szobájában, ahol a *Horácról* írt verssorok élő pacáit, a legyeket kellett elhessegetned a papírlapról, hogy olvasni és fordítani tudjad sorait. És közben minden elragadtatott mozdulatodnál ügyelned kellett, hogy le ne fejed a mestergerendát.

Reszketeg kezével Vörösmarty Mihály rántott könyvtárszobájába, majd bízott ugyanazon lázas földöntúli mozdulattal Ady gondjaira. Ki tudja, meddig kísérte figyelemmel barátságok alakulását, hiszen ő ötvenöt évesen meghalt, s te akkor a fejen állt időben vagy száztíz éves lehettél.

A magyar költészet Babits, Juhász Gyula, Tóth Árpád, Áprily, Erdélyi József alkotta csillagágainak kaleidoszkóp-metszetében mennyire érezted szétszabdalva magad? Verseiket olvasva fordításodban, biztos, hogy mesésen életre keltél.

Úgy hetvenéves nagyöregként beledermedtél, ahogyan a halálmaskarát váltogató történelem letaglózta a létezésből más-más módon kidaszítottakat: József Attilát, Dsidát, Radnóti Miklóst. Pedig egy lengyel az ezerfajta kiátkozottsághoz hozzászokhatott az elmúlt kétszázötven évben.

Tudom, hogy számíthattál a két jó barát, Illyés és Szabó Lőrinc parttalan pártfogására. Szabó Lőrinc még megérhette az 1956-os forradalmat, Illyés Gyula *Egy mondata* maga volt a forradalom. Azok közt, akikre számíthattak, te is ott vagy, ki lengyelül újraírtad verseiket – türteket és tiltottakat egyaránt.

Pilinszkytól huszonnégy, Nagy Lászlótól húsz év választott el. S hogy Nagy László ötvenhárom évesen meghalt, különbségetek most – csak tizenkettő. Tudom, mennyire becsült téged. Hallgatásodban is megérezte a költészetet, az örökkévalóság dobhártyáján versjeleket kopogtató embert.

Kányádinál másfél, Budánál, Ághnál alig háromnegyed évtizeddel vagy fiatalabb, míg korán meghalt barátunknál, Rózsa Bandinál csak röpke öt évvel. Utassyval, Oláhval, Mezey Kati-val és Péntekkel szinte egyidős vagy, az élők, a kortársak jogán

– ahogyan Farkas Árpival meg Király Lászlóval is. Soroljam még..., hogy Kiss Bencét, Győrit, Konczeket ki ne hagyjam?

A költőkről pedig ezután egy szót se többet, mint a vámpírokról – Könyves Kálmán királyunkat idézve. Akit rútsága, púpossága ellenére is tiszteltek szelleme miatt. Bár lehet, hogy eleve bölcs és daliás volt. Ma mintha inkább a rút szellemeket kellene előírásosan tisztelni.

Befejezem... Nem akarlak fiatalítani. Ahogy magamat, tégedet is féltetek az új csecsemőkortól. (Pedig mondják, addig tart az igazi felnőtttség, amíg az első, szemlélődéssel telt életévét be nem tölti az ember.) Mi már betöltöttük. Örülünk hatvanöt évnednek – a négyszázhatvanötön legbelül.

2010

Festő barátom és Panna meg a szamarak

Művész sok van,
paraszt meg alig –
indokolta barátom,
amikor személyi igazolványának
foglalkozás rovatába beíratta:
paraszt.
Ennek már több mint harminc éve.
Azóta e tekintetben
alig változott a világ.
Talán csak annyiban,
hogy annak idején közérdeklődésre
hosszú ideig művészként is
csak a szamarai révén tarthatott számot.
A rádió-
és tévériporterek mintha gombnyomásra
tódultak volna hozzá – és átnézve rajta –
szamarat (és „igazi falut”) látni.
Valóban,
barátom festőként sokáig észrevétlen maradt,
mintha komolyan vették volna
a személyi igazolványbeli bejegyzést.
Az egyik fő kiállítóhely
legfőbb kicsodája
az egyedül tartható stílikirány
buzgó világítótorny-őreként

írásba adta,
hogy míg a szóból ért ő,
nála ne számítson nyilvánosságra.
A kirográf azóta se veszítette érvényét.

Tény,
hogy míg a magyar irodalomba Petőfi,
napjaink festészetébe
barátom terelte be a szamarat,
s korántsem a búslakodás jelképeként,
hanem a lehető legtermészetesebb módon,
a szépség jogán.

Jézussal
és Jézus nélkül is
gyönyörűnek festette, rajzolta, metszette őket,
bölcsebbeknek a Napkeletieknél.
Vagyis olyanoknak,
amilyenek a valóságban.

Egyszer a kertünkbe is beszöktek.
Mind a négyen ott legelésztek
pár méterre Panna unokánktól,
aki négyévesen nem félt tőlük.
Ha engedjük,
tenyeréből etette volna őket,
és elment volna velük juhászost játszani.
Féltettük.
Ahogy a szamarak is féltek,
amikor barátom az istránggal megjelent értük.

Engedelmesen ballagtak utána.
Fellélegeztünk.
Nem úgy az unokánk,
aki szomorúan nézett körbe
az elnéptelenedett kertben.
„Ti mélt nem telmeltek szamalat?” –
kérdezte szemrehányón,
mellébeszélésünkkel mit sem törődve.

Réka cukkinit cipel

Amikor a hároméves Réka
szokása szerint kacsalábfejesen
felcserélt szandálkájában
harmadakkora cukkinit cipel,
mint amekkora ő maga,
oly büszke odaadással,
ahogyan az öreg halász
élete nagy fogását viszi
rég nem látott unokáinak
szentestére,
akkor is, ha nem várják...
De most még messze a tél.
Augusztus van – seszínű hónap,
noha a teraszt
zölden beborítják
a vadszőlőtövek
sűrűn körbeaggatott lombsubái,
csupaszon hagyva
egy-egy vaskos oszloplábat.
Ennyi maradt a faluból
a fecskét is képviselő verebeken
és a sínrepesztő vakmelegnek
virágszemaforjaikkal
tilosat mutató leandereken kívül.

„Nem szabad hozzájuk nyúlni!” –
mondja Réka is,
aki a cukkinit cipeli
a neki kikövezett időn lépegetve,
s oly féltő gondossággal
öleli magához,
mint szorosan bepólyált
csángó bubát
az anyja,
vagy ahogyan születésekor én őt,
másodszor is kezdő nagyapaként
félve,
hogyan leejtem.

A búcsúzás kétségei

A még billegő hintalovon
zabostarisznyának maradt
az itt felejtett óvodás szütyő
és sarkantyús csizmának
a strandpapucska.
Miért van,
hogy a villogólámpás
búcsúzkodás nyomán
még ott az út közepén
szemmagasságban
félszárnyú madárként verdeső kézfej
már tanácstalanságunk
és kétségünk jele?
Mit hoz a jövő?
Mi mást,
ha nem boldog viszontlátást,
örömteli találkozást,
mint mindig...

a mesében?

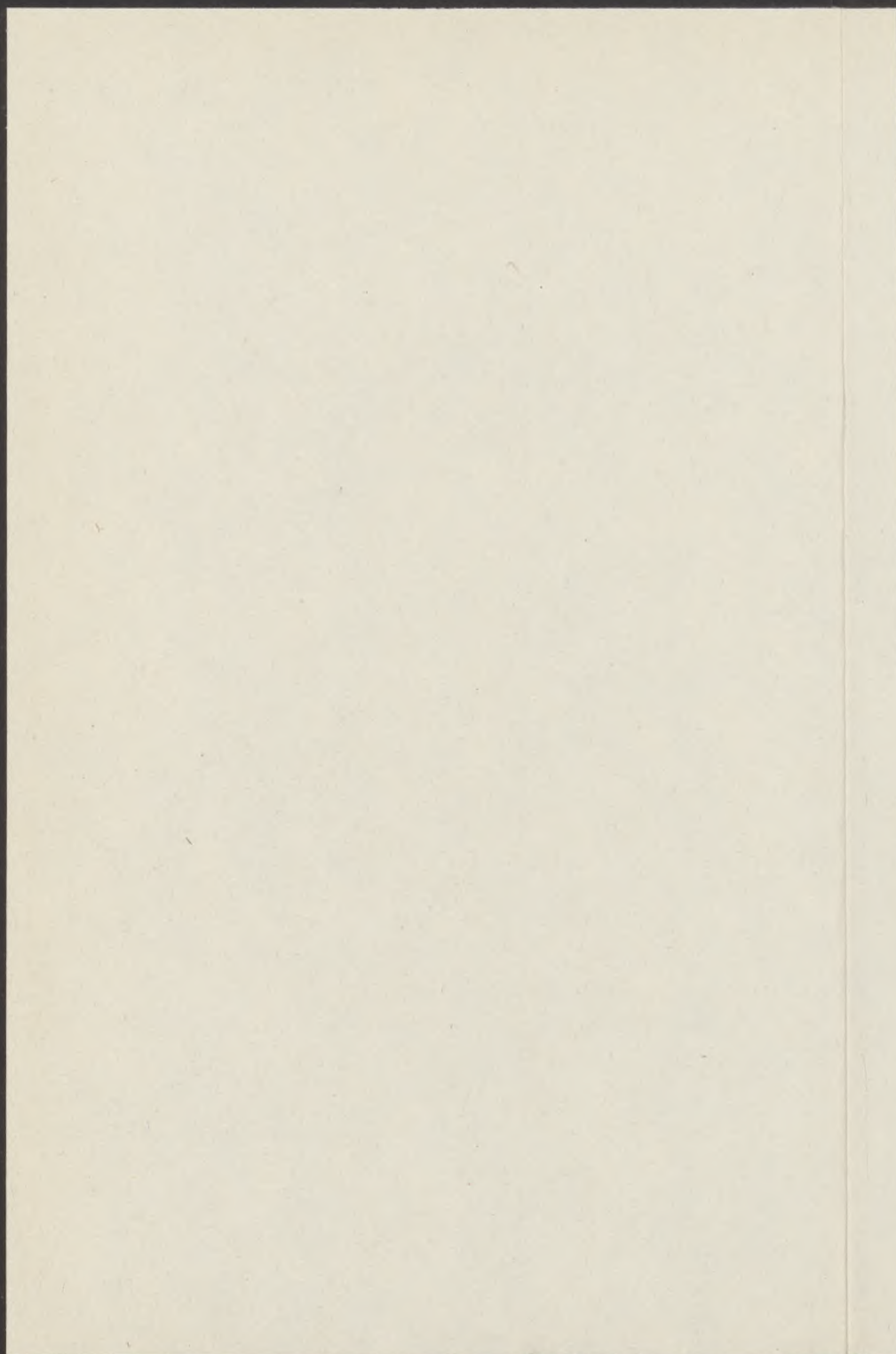
– biztatom magam
a szokásos mosoly
integetéstől zárlatos fényköréből
visszatérve elhagyatottságom
terebélyesedő árnyékába.

Mit hoz a jövő?
Olvasni szerettem volna abból,
mit mutat
a lábhajtós motorkerékpár
játék-műszerfalán
százas tempóban köröző
gazdátlan bogárka,
az addig ebédkor mindig
ijesztőn ránk stukázó,
de most csak
vadszőlőszemekkel birkózó darázs,
s a rajz,
amelynek koronás királya
kalóznak öltözve
kéken suhan el tőlünk a semmibe,
hogy visszabicegjen hozzánk feketén.
Az asztalon gyerekcsajjal
naprendszereket égnek röpítő
szappanbuborék-fújó,
ami az én időmben
koronaágas szalmaszál volt.
Vele sikernek számított egyetlen,
idő előtt el nem pattant
szivárványos földgömb is.
A teremtés érzékenységevel
kellett tovafújni a nagyvilágba.

S ha már száll, száll, száll...,
és a pillanat csodájával üzenő galambpihe lesz,
ki törődik a közben elmorzsolgatott szalmaszállal?
Pedig az nem pusztán riasztó sorsjelkép,
hanem életünkben ólálkodó valóság.
Csak kapaszkodni ne kelljen belé soha...
azoknak se,
akik már tőlem messze járnak.

SHAKESPEARE
A CORVIN KÖZBEN

Öncsendéletrajz

Ahogy a vers üzen, ahogy talán a fénykép, halántékhoz bilincselte gyűrűsujj, s egy borospohár bevérzett körömháza a kéziratpapíron. Bámészan, rebbenet-mozdulattal, farkasvakon, mint öntudatlan egyensúlyozó... De megbillenve az ablaküvegen végighullámzó háztetőtől, a tekintet hirtelen bezúzódik; cserepekre, verstöredékre, arcvonásokra, bor-ízre esik. Ismét az látható, ami van, és úgy, ahogy illik. Mozdulatlan a széken, kitömötte az élehetetlen valóság kócaival. Mint halotti vánkossán a török császár, aki öntudatlan egyensúlyozóként, bámészan, farkasvakon ülte katonái vesező tekintetét, amelytől még a halottak is összerázkódtak volna – (de van, akinek a túlvilágra is futja fegyelméből) – ; hittek a tartásának... És mire megbillenve az ég üvegében végighullámzó zászlóktól, sisakoktól, hirtelen előrebukott, a vár már be volt véve, és fejétől fosztva az ellenséges vezér. Bárhogy is mást üzen a vers, a fénykép, a gyűrűsujj, borospohár, ablaknak zúduló háztető... A tekintet hirtelen bezúzódik; cserepekre, verstöredékre, arcvonásokra, bor-ízre esik. Ismét az látható, ami van, és úgy, ahogy illik. Mozdulatlan a széken, kitömötte az élehetetlen valóság kócaival...

Decemberi hangulat, 2009

Aki vezényelni,
aki áldani kész,
vagy csak karjának
feláldozásával rettenteni,
lehet,
hogypoklok tüzével játszik.

A tanmese:

génkezelt história.

A magával ragadó vastaps,
a személytelen ima,
s a győzelemtől üszkös,
megvető mosoly nyomán
talán rögtön rádöbbensz...
Talán csak hónapok,

esztendők,

évtizedek múltán...

Talán éppen halottak napi mécesest,
vagy Szenteste gyertyát gyújtva,
esetleg utolsó cigarettád
mámorítón felizzó fényében
látod meg,
hogya tüzesvas-próbától
égre kérgesedett tenyérben
kékesen hüppögnek,
majd fölsírnak az újszülöttke lángok,
s máris felnőttként morajlanak

a perzselő rohamra lobbant
vöröshacukás vitézek.
Hunyt szemmel,
mintha csodaszarvasok
szellemcsordája suhanna át
félszeg gyermekkorod
egy összecsukló harmonika jajától
máig hajszott csöndjén.

Moss szépen kezet!
Egyetlen mesebeli tapsra
minden csupa ragyogás:
kivilágított temetők,
szikrázó köztéri karácsonyfák...
Ingyen teáival
és ingyen tűivel
országos bambaságra kábító világ.
És mint örökké tartó légiriadóban,
kiterítve
az elvadult fénycsóvákkal
– hajdani merész álmaiért –
újra és újra
megvesszőzött város.
Egykor volt városunk:
a játszótereken elhantolt hősöké...

Újévi tűzijáték
az éjfélé dermedt pillanatban:
történelmi korszakokkal megrakott
kiolthatatlan máglya.

Cziffra György

Gyerekkoromban hallottam rólad
anyám udvarlójától.
Barátod volt,
mint mindenki,
aki két feles között
abban a füstös kocsmában
vagy kávéházban hallgatott téged,
s látta a fehér billentyűk villanásait
az országra roskasztott sötétségben...
Mintha megannyi villám csapott volna
a közeli Zeneakadémiába.

Nekem a neved tetszett.
Mennyire másként hangzott,
mint az övé,
aki – ha nem is a közös
„i” és „r” betűk okán –
talán egyetlen mondattal
megmenthetett volna téged,
művésztársát,
aki valahol a sorstársa is volt.

De neki az kellett,
hogy kötömböket cipelj,
s megnyomorított ujjaid
legfeljebb az érintésük emlékét
őrző billentyűk gyászolják
fehéren, feketén.

És mégis...
A forradalom nyitánya
az a zongoraverseny volt,
amelyet már a Zeneakadémián
te játszottál.
Bartók... És persze Beethoven...
Ó, az az utcai harcokat kísérő
hangtompított remény...
örökös Egmont-nyitány...
mely előtted is megnyitotta a határt.

Ettől kezdve már minden oly természetes,
mintha egész életed csupa ragyogás lett volna.
Ki érzi a billentyűk fölött
ütőerekben lüktető fájdalmat, gyászt?
Világhírnév, hajbókoló államfők, kitüntetések,
alapítvány, tanítványok arcképcsarnoka,
romjaiból felépített templom.
Tükreik mélyén
egymásba csúszó koncerttermek!

Megengedhetted magadnak,
hogy egyikben az összes jegyet megvedd,
az összeset
arra az estre...
Európai előadókörútján
azon az esten ő zongorázott.
Ő, aki talán egyetlen mondattal
megmenthetett volna.
Most egyedül neked játszott
a fényárban úszó üres
nagyteremben.

Shakespeare a Corvin közben

A sehonnai egek alatt
ejtőernyők girlandjai...
A *Különleges Hadtest* közel:
megszállta már a Holdat is.

A strázsahely-csillagvizsgálón
aranymenyét a napfelkelte,
a mindhalálíg álmodóknak
a táltos-hajnal fölnyergelve...

A gyomorban abrak-parázs:
a szabadság lobbanó vágya...
A suhanc Hamlet jelre vár:
benzinnel töltve koponyája...

Monológjával feltűnik
a lenni-vagy-nem-lenni tankja.
A mese-dráma véget ér...
Már lángol a halál vastapsa.

Ezerkilencszázötvenhat

*„...nékem álmaimban
gyakorta megjelensz”
Arany János: Emlények*

Második otthonom volt
a rút Teleki tér.
Gyalog megyek Budáról
nagyanyám angyalához
kék szaloncukorért

kilencszázötvenhatnak
december havában.
Tankok a Széna téren,
ágyúik lötéreben
a már szétlőtt házak.

Statáriumhirdető
plakátok oszlopa.
Letartóztatott nevek
s felkiáltójeles
kivégzendők sora.

Hajóhintók... sírhalmok...
Temető a téren.
Fejfatorzók, virágok,
örökmécs-gyertyalángok...
Lánc talpas lidércek.

Járőröző sirályok...
Vacogó léptekkel
vonulok át a hídon...
Bevallhatatlan titkom
az, hogy felnőtt lettem.

Tizenegy éves felnőtt...
Gyermekeként ennyit élt.
Vonulok át Budáról
nagyanyám angyalához...
Földig pernyés az ég.

Felhőfejes a múlt időből

Élő nagy embert először tízéves koromban láttam testközelből, ezerkilencszázötvenöt nyarán. Jóval túl hazánk felszabadításának tizedik évfordulóján, és alig túl a boncmester farkaskutyájának harapásán. Merthogy mindig a hullaház körül ólálkodtunk. Sebeimet Parádfürdő helyett egy Teleki téri kofánál, nagyanyámnál gyógyígtattam. A bérház udvarán – kikövezett zártkertben, porolópuffogás közepette –, ahol a tűzfalra festett ablakokat, ablakszemeket mintha a kisebb-nagyobb darabban lehulló vakolat hiánya verdes-te volna be... Fájdalomdíjul magammal vihettem a finn tört, amit anyám udvarlójának apjától kaptam. A Szigony utcában lakott, s maga is szúrósan szigorú ember volt. Engem szeretett. Annak idején – így mondták: *annak idején* – önkéntes volt a finn háborúban. Kérte, hogy erről ne beszéljek, s a tört, a *pukkót* se mutogassam. Ősztől tavaszig vasárnaponként a télikabátom alá azért felcsatolhattam. Ő mondta azt is, hogy a finn rokon nép. A finn háborúról csak annyit tudtam, amennyit a *Timur és csapata*ban olvastam: Finnország gyáván, galádul megtámadta a Szovjetuniót. Ki szereti a gyávákat és a galádokat?

Anyám udvarlójának apjától tanultam meg térképet olvasni, s vele voltam először igazi meccsen... Mint felderítő huszárőrs vágatott be az

udvarra három alkalmi barátom, s a sárga kockákon körbetrappolva már együtt kürtöltük világgá a rendkívüli hírt: Itt van!... Itt van...! És máris el. Mi meg utánuk. Be a szomszédos ház presszójába. Hogy lássuk őt. A magyar avantgárd költészet legismertebb művének, a csupa nevek-ből álló XX. századi dicshimnusznak nyolcadik sorát, megelevenedő metaforáját: Kocsis Sándort. A sarokasztalnál ült. Beszélgetett. Valakivel. Egy férfival. Még tízévesen talán csalódtunk volna benne, ha nővel.

Később mindinkább úgy emlékeztem e mozdulatlan élőképre, hogy én ülök ott az asztalnál. De hogyan lehettem volna vele egy idős, amikor mint gyermek láttam őt?... Őket... Magunkat. Egyszerre maradt meg bennem elszíneződő árnyképnek és olyan szép férfinak, akinek arcéle máig hatolón átmetszi az azóta eltelt évtizedeket. Aki homlokának érintésével meg tudta babonázni a földgömböt is. Mint Afganisztán sziklaösvényein elszórt kések az angol katonákat. A parafasisakos zsoldosok lehajoltak értük, próbálgatták élüket, majd nagy komótosan magukba mártották a pengét. (Ez nem múlt századi mese. A Tolnai Világlapjában olvastam, ott, a Teleki téri nagymamámnál.) Aki bamba volt, s orra előtt elhappolták az öngyilkolásra bűvölő kést, kitakarodott az országból. Mint az angolok. Aki pedig az újkori vörös szentek brosráin kívül semmit sem tanult a térség történetéből, bevonult oda. Mint a szovjetek. És újból fölszedegette a késeket... Ahogy ez a nyolcvanas években szinte a szemünk

láttára történt. A kudarcot szenvedett hódítókat is elfelejtik egyszer. (A sláger szerint: „örökké semmi se fáj...”) Az Angliát meghódító magyar focistákat soha. Aki akkor élt, holtában is emlékezik az eresz alatt ziháló vezetékes rádiókra. A kerítéslécek között fennakadt tekintetek csilálmaira. Aki akkor élt, tudja, a hálóba vágódó labda világbirodalmakat sodorhat el egy-egy pillanatra.

Olvastam, hogy Kocsis Sándor öngyilkos lett. Az érszűkület csonkító következményeit nem bírta elviselni. Egy valóságos felhőfejessel átzuhant a túlvilágba. Tudatában volt-e akkor, a hol-volt-hol-nem-volt időben a lelátókon zajló öntudatlanul is tudatos lázadásnak? Beléhasított-e a tomboláson túl sajgó fájdalom? Az önbecsülés légszomja? A vetődésekkel, szerelésekkel, cselekekkel, fejésekkel, gólokkal erősített összetartozástudat futball-külsőszerűen barázdált membránlemezének lüktetése? Amelytől, egy évvel azután, hogy öt eleven szobornak láttam, megsüketültek, lángra lobbantak a tankok... Ott, a Szigony utcában is, ahol anyám udvarlójának apját kipontozta egy géppuskasorozat...

Igen..., igen..., a sport, az élsportolók, a bajnokok... „Büszkeségeink” – ahogy az országos faliújságtáblák kivételes hitelességgel mutogatták őket. A szomszjúhozott szabadság gazdag szegénylegényei – az országos bajban. Akikben szabad volt reménykedni, hinni, bízni. S akiknek érmet it bárki a saját keblére tűzhette.

Ezerkilencszázötvenöt szeptembere. Teleki tér. Azóta irodalom- és filmtörténeti színtér. Grund. Játszótér. Liget. Hajóhintákon vívott tengeri csaták. Számháború a standok között. Bérház. A tank-ágyú becsapódó lövedéke majd megöli játszótársamat. A téren túli temető sokáig gondozott, később észrevétlenül kiátkozott, elgazosodott parcellájában alussza nyugtalan, örök álmát...

Kilenc évvel a halála után, véletlenül találtam a sírjára – az omladozó síremlékek és az aranycsillaggal ékesített vigyázzban álló, fekvő fekete gránitlapok közelében. Tulajdonképpen egy hajdan közismert mártír obeliszkjét kerestem – a magasba emelkedő Kossuth-mauzóleumnak tartva. Attól fogva nem jutottam tovább. Megállított a történelmi sáncként előttem emelkedő hant: a gyermek vértanúé. A szomszédos sírkövön tizenöt éves lány arcképe. Alatta véset: „Ne sírjatok, csak álmodom.” A két egymás mellett fekvő halott között négy év a korkülönbség. Én is mindig idősebb lányokba voltam szerelmes...

Aztán vagy húsz évig nem jártam arra. Amikor újra kimentem hozzájuk, magammal vittem kislányomat. Az új gyásznapra feltámasztott parcellában már nem találtunk a sírjára. Lejárt a huszonöt év. Holtában sem élhette meg a krisztusi kort.

Ó, azok a – ki tudja, mióta már? – kórusban szidott ötvenes évek. Amikor pedig olyan kegyetlenül egyszerű volt minden. Amikor vasárnaponként még fehér ingben illett meccsre járni.

Bánatidő

Csak a hátat látom
a végtelen udvar mélyén is közelről,
s az ülőtökét sejtető viharkabátot –
lélekre zsugorítottan
csaknem a földig ér.
Balra disznóól,
felhangosított sivítózás,
hogyan elnyomja az ember néma sírását,
amelynél nincsen dobhártyaszaggatóbb.
Jobbra paraszti labirintusvégpont:
bakterbejáratú budija
a krampácsolóként
hányódó gazdának,
iparosnak,
ha havonta egyszer otthon hál,
mint a lélek.
Álmodni se álmodja,
hogyan magvető,
cséplőgépszerelő,
hentes és mészáros...
Trágyadombra vetve a céger,
s ahogy mondják,
azok is,
akik fölött eljárt a történelem...
Legyenek bármennyien!

A kerítés vízszintes paláncsora
mintha lassított nyaktilóbárdként
zuhanna arra,
ki ott az összezárt tenyérhez
forradt fénykép fölé hajol,
és lányát siratja...
A szalagavatás
örökre elmarad.
A tételhúzás is.
Matrózblúzos csodálkozás
az el nem ballagott élet.
Vigyázzállásban a megfenyített őrangyal.
Figyelmetlen volt...
vagy fegyelmezetlen.
Egyre megy
ezerkilencszázötvenkilencben is.

Ezerkilencszázötvenkilenc.
Évfordulók – minden ürüggyel.
És futószalagon gyártott bűnösök,
lóversenypályányi
száguldószalagon gyártott
és futtatott hősök.
Felelni kell belőlük.

A nagy francia forradalom
– magasztalt terrorjával együtt –
érettségi tétel,
akár a még nagyobb...

a novemberben is októberi...
és szocialista.
A falu szocialista átszervezése is
az lesz egykoron.
És bár tilos a jövőmondás,
ezerkilencszázötvenkilencben
bejelentve
a gépesített földi mennyország eljövetele.
Akkortól kezdődik majd az új időszámítás.
Zúgjon a dózer-induló!
Dömperegjenek a dobok!
És az Operaházban,
ha kell, ha nem kell,
bőgjék el magukat a bőgők
örömeikben!

Dzsipekre fel,
vastagbőrű bőrkabátosok,
boldogság-agitátorok
a „Büszkeségeink” tablón!
S ti, mindenkinél okosabb
társadalmi munkásai
és bátrabb munkásőrei
az eszmének, új világnak,
fel teherkocsikra,
autóbuszokra,
vonatokra,
motorkerékpárokra,
be az oldalkocsikba is,

fel a biciklikre,
s ha kell,
női lovaglólülésben a vázra –
igazi férfiként...
Fel-fel a felre!
Fel a fel-felre!
A vonakodókat
vontatókra,
a közhírré tétetett
parttalan boldogságban
úszni nem tudókat
kilyukadó úszógumikba,
ahogyan ez
a csendben ellenünk kapálózók
végleges meggyőzésére
jól bevált eszköz,
haladó hagyomány.
A hálóban,
hálózatban vergődőket
uszályainkba,
hogymind kerekdedebb szájjal tátogják,
amit
(és akiről) tudni kell.
Fel-fel mindenre, ami mozog...
(Csak a vágóhídra szánt
maradi lovakra ne!)
Járjátok be az országot!
(Kivéve a határsávokat...)

Szigorú éberséget
az álomszuszék falvakban,
pernyelebennyel szimulálva
pihegő kemencebúbban,
jégfogsorral
ránk vicsorgó vermekben,
készakarva kiszáradt
ítatókútban,
ateista balhorgainktól
megroggyant templomokban,
a túlélők miatt
tetszhalott temetőekben,
jeltelen sírokban,
melyekről mi tudjuk csak,
hogy hátradrótozott kézzel,
arccal lefelé
kiket takarnak...
Rátok kacsint a Párt.
Mert győz,
aki bármi áron és eszközzel
meggyőző és meggyőzhető
ezerkilencszázötvenkilencben!

Ősz van.
Kinek gyász-, kinek dologidő.
Csak a hátakat látom
a végtelen udvar mélyén is közelről,
s a kerítés szögesdrótját beolvasztó
hóhérskarlátos szemhatárt.

A lecsukló fejek árnyait vonszolva
nyikorgó lassúsággal belealvad
a megátalkodottakat szállító
trágyáskordé,
a kifosztott Illések szekere.

A fény százada

Oláh Jánosnak, 2006 októberében

A lázadó ember
vigyázzállásban feszeng
cellája falfirkája előtt,
amelyre könnyeket mart a salétrom idő.
A sötétség széttaposott varangyai –
alvadt vérfoltok a cementpadlón
(ahogyan az egykor
Szabad Kossuth Rádió udvarán is
ötven évvel később).
A megalázottság küblijéhez tett
kannányi fénnel mosd fel őket...
„Magyarország börtön!” –
mondhatná Hamlet,
ha kísérteteit
a naponta ködgránátdobálók között
időben felismeri.

Egyszerűségében is
korszerűtlen a kérdés...
Lehet-e az ember magábanvalón
ember,
és lehet-e
maga ellen lázadó?

És lehet-e folyékony a fény,
amelyre a perzselt bőrű békák
látatlan kúsznak elő
az ínyenc szónokok
szép új világot
habzó szájából?

A fény osztatlan,
mint a panorámaablak.
És a még több fény
– a költő utolsó kívánságaként –
halálos adag.
A felvilágosodás százada
– az éjjel-nappal fényben fuldoklók
tátogó és táguló köreiben –
mindent korszerűsít...
És miért ne éppen a börtönt?
Egyszeriben
hamis betlehemi csillagmintákkal
telehintve a Föld:
leszállótereit bukott angyaloknak.
Az ajándékdobozzá rácsozott emeletsorokon
Rubik-kockaszerűen
ide-odatologathatók
a cellák...
És bennük a vonalkódos ember.

A felnőtt olyan,
mint a gyermek:
szeret játszani.
Ma a gyötrelmet
és a gyötrést is
játéknak hiszi,
ahogy bónusznak
a semmitlátás képernyőjére
naponta odakozmált
kudarcát:
a nyomorúságaival
szórakoztató híreket.

Fehérre meszelt terem.
Egészséges tágasság.
Egészséges társadalom.
Nótától hasadozó hajnal...
Dallamok szertefoszló szemfödele alatt
hadseregek indulnak rohamra
a lövészárkoktól girlandos farsangi hómezőn.
A szanitécek elszomorodnak
a hirtelen beállt fegyvernyugvásakor...
Ki tudja,
meddig böjtöl a halál?
Utána özönvízként a spanyolnátha!

Még egészségesebb társadalmat! –
harsogják a legújabb kor
nagy járványai után
beavatottak.

Minden csupa verőfény
az utolsó órában.
Lefüggönyözött autók az éjszakában
és lefüggönyözött emelvény napfelkeltekor.
Rajta eltakart oszlopmélyedése
a bármikor beilleszthető bitófának,
amely most
a börtönmúzeumban kiállított
áldozatok és hóhérok között
a felejtés bűnével hitelesített
mérleg nyelve.

A gyűlölettől torkolattüzes
világmegváltások
századában élünk.
Túl azon, amely
forradalmi módon
eltörölte volna a vasárnapot is.
Merthogy a munka tesz szabaddá,
az ördögös személytelenség,
nem az örökös tartozás –
családhoz,
baráti körhöz,
házához,
hithez.

A jól időzített haladás – fejlődés:
törzs-,
faj-,
gazdasági,
társadalmi,
tudományos,
kulturális,
civilizációs,
hadművészeti
és lélek nélkül
lelki...

A haladás ma – állandó növekedés.
Emelkedő dísztribünjéről mindinkább belátni
a világrésznyi munkatáborokat,
a mindent elborító termelést.

Az életszínvonal
mint édeskés varázsige
az elnéptelenedett mesék idején,
amikor a páciens
csukd-be-szemed-nyisd-ki-szád
cukorbetegségben szenved.

A bilincsszaggaónak hirdetett
jelszavak
rövid és hosszú távon
egyaránt az ölést,
öldöklést hitelesítették,
s az azért folytatott
konok küzdelmet,
hogy látható legyen
a létében tagadott Isten.

Aztán
mintha parancsolataival
Ő tehetne mindenről:
pellengérre Vele!
És máris elérve a cél:
a fesztelen lét,
feszélyezetlen létezés
szabadsága.

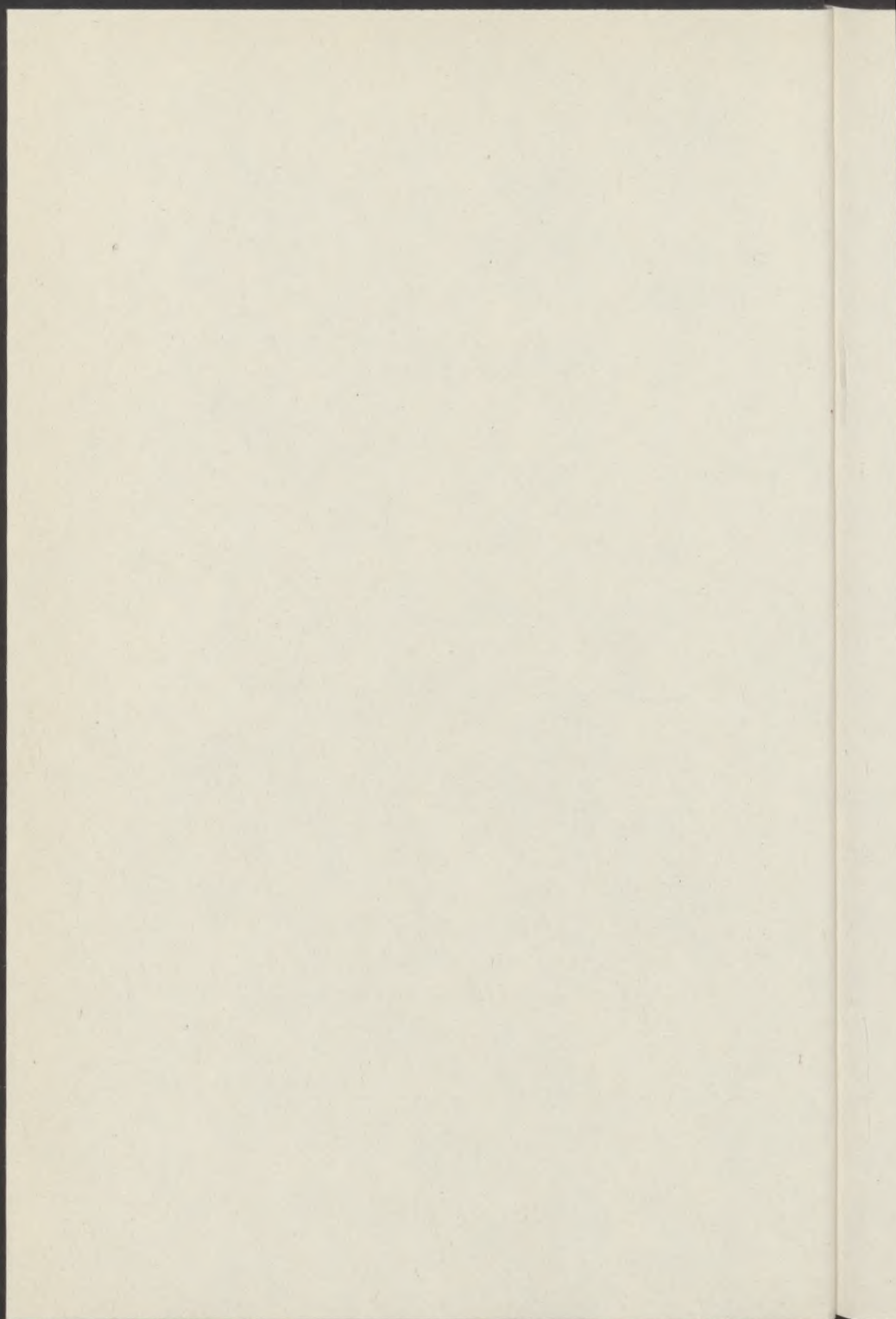
Kiket igazol,
hogy a tényészet-élet
csak úgy
az, ami:
zavartalanul működő halálgyár?

Elment egy hajléktalan

SMS fiamtól

Meghalt Vadócz úr.
Szomorú vagyok.
Biztos a sorsa miatt is.
Szeretett engem.
Egyszer a Liget kocsmában
megkérdeztem:
mi a kedvenc nótája?
Kérte,
játsszam el neki a Himnuszt.

A LÉLEK VÍZJELEI

Próbatétel

Ha Székre gondolk,
látképét egy villanásra
mindig eltakarja
hozzá vezető utam kezdete:
a világháborúban kirabolt bonchidai kastély,
„az erdélyi Versailles”
tehetetlenül vicsorgó romprotézise,
légifotókon felnyitott kriptakolosszus...
Egyetlen saroktornya volt ép,
amelyet egy nyugati filmstáb
kedvéért és pénzén hoztak rendbe
nem sokkal azelőtt,
hogyan először arra jártam.
Újkori rémfilmeket forgattak
a hatalom folytonosságának bizonyítékaként
örökéletű Drakuláról.

Ezerkilencszázhatvannyolc
reményekkel ijesztő nyarán
e kísértet-torony tövéből indultam el
abba a községbe,
amelynek városi rangját
elnyelték hajdani sóaknái,
de viselete, zenéje, táncrendje
újra és újra ismertté teszi
a mit sem sejtő nagyvilágban.

Többször feldúlták a tatárok,
s fűzték rabszíjra életben maradt lakóit –
hallhattam én is nemegyszer
az asszonyok ruhaszínének
mindennapi magyarázatát.
Gyász és vér.
Hegedűhúrba font
fekete-piros dallama
a' mindegyre közeledő halálnak,
s hajnalköszöntő lassúi azoknak,
akik az örökkévalóságot
megérni szeretnék.

Felértem az első domb
háromszögelési pontjához,
amely egy botjára támaszkodó juhász
fehérsubás szelleme volt.
Köszöntem illőn,
s szólítottam őt,
mint a mesében:
öregapámnak.
Végtelenbe hullámzó
dombveretek óvták
a Mezőséget,
mint alig elhantolt
óriásvitézek vértetei,
akik a feltámadás kürtjelére várnak.

Parázsló lármafa-pecsétektől sistergett a föld
egészen a láthatárig...

Rajtuk lépkedve ki ér büntelen előbb

Felszeg,

Forrószeg

Csipkeszeg

lebonthatatlan égi táncházába?

Úgy ropják,

hogyan beleremeg a felhő-vakolat...

Próbatételem

az örök útonlét... Oda.

Jánossal azon az őszön

Nagy Lajos doktornak és Lenkének

Az *Elérhetetlen földről* útnak indulva
címről címre araszoltunk
fél Erdélyen át,
a *Vitorlaének* költőit keresve...
Helyettük a párhuzamos megtorlás
áldozatait ismerhettük meg...
Ezerkilencszázötvenhét, -ötvennyolc,
s a rá következő esztendők,
torzszülött amnesztiák kísérték, kísértettek,
bármerre jártunk...

Csaknem ötven esztendeje
heverünk a futásfalvi hegyoldalon
Jánossal együtt
a novemberbe szökött vénasszonyok nyarán
– huszonkét, huszonöt évesen.
Halottak napja.
Mögöttünk tarka hegyhátakkal
magasan felpárnázva az ég,
ahogyan ünnepkor illik.
Arra húzódott régen a határ.
Beszélgetünk.
Hogyan lehetne élni úgy,
mint azon az egyszer volt, hol nem volt őszön?
Önmagunkra döbbenten, szabadon...

Önmagunkra döbbsenten... – ahogy ma itt is,
a futásfalvi hegyoldalon.
A mindennapi kenyérrel együtt
e megrendülést is add meg nekünk
naponta, Uram...

A tatárok elől hajdan elfutott faluba
mentőautóstopppal érkeztünk
éjfél körül.
Alkalmi vendéglátónk
az aradi vértanúk
színes nyomata alatt ébresztett.
Öt évig raboskodott a Duna-deltában.
Az ő Golgotájáról ki tud?
Társait történelmi imába foglaltan
ki tartja számon?
Tekintetünkkel beszélgettünk,
félszavakkal is
csak a szilvapálinkát dicsérgetve.
Ő kórházba ment a feleségéhez,
mi nehéz léptekkel föl a hegyre.

Könyökünkre támaszkodva
fektünkől is rálátni az iskolaudvarra;
négyyszögében a bezárt gimnáziumból
Isten háta mögé száműzött tanári kar
szétszóródott tagjai
az alkoholos jókedv kényszerzubbonyában...

Köröttük a gyerekhad
mint megpiszkált hangyaboly nyüzsög
gépiesen, céltalanul,
majdani felnőttként
ebben a földi megváltást hirdető,
képmutatón
képtelen világban.

Lepereg előttünk
hirtelen véget ért gyermekkorunk is.
Semmi zshivaj,
semmi zsibongás,
semmi önfeledt lárma,
csak a hunyorgó szempillákkal
összekarcolt fény vacogása
a megnémított film kockáin.

Ezerkilencszázhatvanhét novembere.
Heverünk a futásfalvi hegyoldal
végtelen kéziratpapírján,
a rokontartalmú antológiacímek
álcázott metszéspontján,
az elszántság idézőjeleként mi ketten:
végzett és végzős diák.
Elérhetetlen föld,
Vitorlaének.
Futásfalva.

Kihívjuk magunk ellen a sorsot.
Újratanuljuk anyanyelvünk,
a jelbeszédet,
a félszavakat,
a krákogás-marta csöndet...

A templomtoronyhoz érő napot
fölnégyeli a kereszt,
lángra kap a déli harangszó is,
bronzba önti az őszi tájat.

Indulnunk kell!

A lélek vízjelei

Úgy állt ott, mint vásári fényképész
harmonikás dobozmasinája előtt
állt régen a megilletődött ember...
Mintegy véletlen
szólítottam meg őt
az anyanyelv kifosztott peremvidékén.

A szemében ellobbant csodálkozás
a városnak szólt, ahonnan jöttem,
s nekem, aki meseszerűen arra jár,
amerre a madár se már,
és a nyelvnek, amelyen köszöntem.
Olyan volt, mint az üveglemez-kép.

Néhány kérges mondatot szült a kézfogásunk:
kire mit mért a sors „odaát” meg „emitt”?
A közösen ragozott létigében
azóta érzem
a lélek lüktető vízjeleit –
jelen időben és többes számban.

Aztán folytatta a csákányozást...
Apránként verítékbe öltözött.
S én mintha folyton arra járnék,
az általa már rég
sírmélyig ásott csatornák fölött...
Ahol egyszer tétován megálltam.

Fejtartása lassan az enyém lesz...
És a szeme, ahogy múlnak az évek,
a legváratlanabbul csillan meg naponta.
Az egésznél maholnap
már fontosabb a részlet
létünk közös arcképcsarnokában.

Félúton

Bánffyhunyad és Válaszút között

Kallós Zoltán emlékének

A sírkert borította dombhát
tűpárnának oly messze látszik,
aranyló vesszőkkel a fűzfák
megstoppolják a szemhatárt is.

Egyetlen utca csak a felvég.
És mintha nem is lakná senki...
Hol nem lehet Isten a vendég,
a temetőbe kell fölmenni.

Itt járható ösvény de rég volt.
Az út felől... szemünkbe ötlik...
A csipkebokor tépte égbolt
a tüskék közt a rést kitölti.

Eltévedtünk tépődve többször...
Vadcsapáson csúszott a térdünk,
kálváriánk ez volt először,
míg kísértőn a célt elértük...

Keresztre feszített a szent ég,
fény a pléhpártás Krisztus arcán.
Hány kisdedefotó, hány keresztnév!
Fél életkorunk rájuk írnánk...

A fél élet is teljes élet...
És volt, kinek percnyit se hagytak.
Amputált özlábgombaképpen
tányérakna rozsdáll a gazban.

Az ismeretlen katonák itt
magukba roskadt árva kórók,
a néptelenség sírbuckáin
dália-borzas vázatorzók.

A templom zsindeletetős tornya
csöndvisszhangos szekercelárma.
Pár lépés tőlünk a lajtorja,
de rálelünk-e fönn az Ácsra?

És körbejár bennünk a templom,
vagy körbe mi járjuk... Ki tudja?
Bezárt annak, ki nyitott nem volt,
akit csak erre vitt az útja...

Félbemaradt a kőkerítés...
Nem épül föl, szinte biztos.
Kiver a vértelen veríték...
Elkésünk!

Indul lenn a kisbusz...

Hóhegy

Deák Ernőnek

A teremtésben elfáradhatott az Isten,
pofozgatását a képlékeny földnek félbehagyta,
s csupasz karját
izzadt homlokán végigcsúsztatva
sóhajnyi pihenésre vágyott.
Félig-meddig kész hegyek –
lüktető létezésük hullámtörője
a felhősziklával kirakott végtelen
égi és földi partvidéke.
Büvölő láttukra
zavarba jön az ember... –
távcsővel bekarikázott magánya
nappali telihold.
Legbiztosabb pontja az,
ahol éppen áll
beöltözve a vízhatlan csendbe.
De menni kell!,
arra,
amerre mind a társak.
A cél az a távoli kőrakás-mementó!,
amely innen nézve
osszárium is lehetne.
Majd rövid zarándoklat a kápolnáig,
hogyminden lépésünk
történelmi emlékhely legyen,

ahonnan halpikkelynyi tavat
csillant meg a messzeség, a távol...,
majd attól arrébb
és az arrébbon túl szinte Pereszteget –
mondja Ernő.

No, ja! – erősíti meg Szonja;
a lánzséri várat biztosan,
ha Sopronszentmártont nem is...
talán csak a kerti zászlórúdon
mindig felhúzott vendégváró
végvári lobogót...

A menedékházból messzebb és többet is látni,
meg élesebben
a hajnali pálinkás napfelkeltére várva
a legsűrűbb ködökben is.

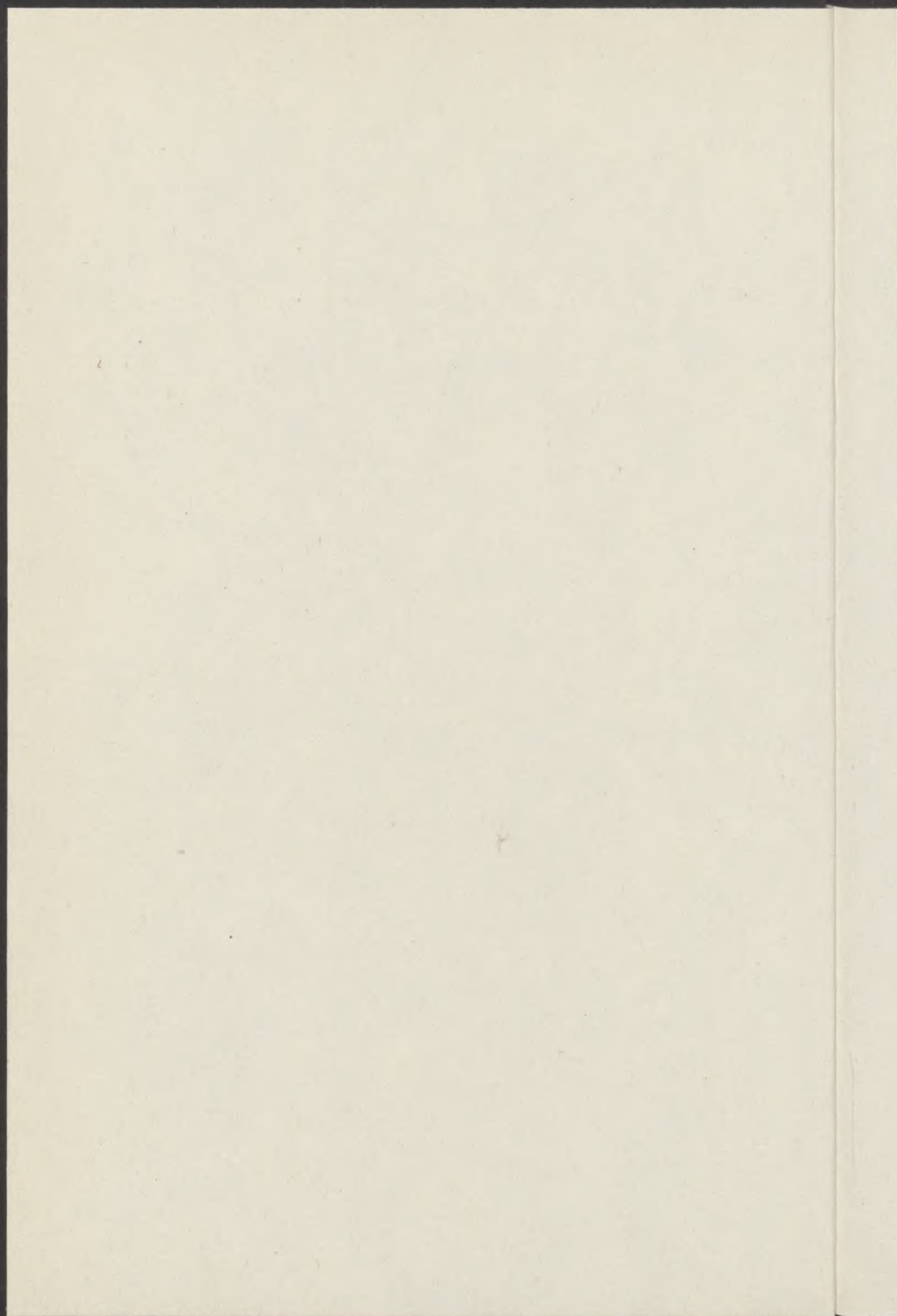
A fel-felpúposodó fennsík
zölden imádkozó kámzsás fejeit
megsimogathatnánk,
ha óriások volnánk...
Persze így együtt
azok vagyunk,
határon túli Óriások –
ki innen, ki onnan nézve.
És azok vagyunk az álmainkban,
hogy százévesen is megmásszuk a Hóhegyet!
És kit a mélységbe pillantva
nem kap el a tériszony,
a kőmorzsalékos oldalon

láthatja Ágnes asszony
szaggatott lelkéből
hófehéren idáig sodort leplét,
amelyen itt-ott átüt
az ércektől duzzadó föld
megrozsdásodott vére.

Koccintsunk Arany Jánosra!
Kétezer-tizenhét az ő éve.
A többi legyen a miénk is...

2017 decembere

MESEBELI KERT

Mesebeli kert a nyár derekán

Hol van már az idei cseresznye?
Az idei meggy?
Emlék lassan a ribizke is,
legyen bár fekete,
legyen bár piros.
Mintha az égtől kérne
a földet megáldva,
ágait emeli
méltóságteljesen
a kert királyi koldusa,
a Vízkeresztkor földlabdástul
kiültetett fenyő,
amelynek túlélésében senki sem hitt...
Legalábbis akkor.
Mindennapi zöld csöndjét
ma suttogva ingerlik
a folyondárokra felfűzött kék virágszájak:
„Itt sohasem lesz tél!”.
Pedig a magasban
óriási hópelyhek keringenek,
a déli naptól se olvadnak el,
s egykedvűen karikázzák be
a harangszótól megriadt bárányfelhőket is.

A föntről alig látható
smaragdszín kert
vadak ékszerdoboz, a
benne nagypapa
testamentum-diófái.
Kiterítve a fénypecsétes árnyak,
a mindenben keresztülcsörtető
vaddisznók
földszaggatta tankcsapásai.
A kerítésoszlopon strázsáló sast
a szögesdrót fölött átsuhanó őzsuta
se tudja elijeszteni.
(Neki könnyű:
védett madár.
Féljen az ember!)

A barackfa lombjában
mintha százegy kisoroka rejtőzködne
pálinkamámorosan –
mit sem sejtő józan tyúkokra lesve.
A szendergő szeder
éretten ébredni készül,
tüskéit hegyezgeti a köveken,
ha feltámad a szél:
szúrjon?
ne szúrjon?

A pirulékony szilvának
és magabiztosan zöld diónak is
egyformán alkonyodik.

Jó éjszakát!
Jó éjt az ágyásoknak!
Paradicsomnak, babnak, paprikának,
bujdosó csillagtőknek,
mélabús padlizsánnak,
vakondok-fejdísze petrezselyemnek,
torzonborz tárkonybokornak...

Hajnalra föltúrva az ég is.

A „Lágyság útja”

Az ébredező borókafenyőn
aranyöves darázs
próbálgatja a hajnalka
lila virágát;
szirmait cibálja,
tölcsérét gyötri...
Dan-dan,
dan-dan...
Aztán odébb száll,
egyre feljebb,
mint aki meg akar szökni.
De új menetbe fog,
majd még újabba...
Dan-dan,
dan-dan...
Mintha nem tudna mást,
csak győzni.

augusztusi bódulat délibábja
a verssorok rendjének bármely változatában

el-elbóbiskolva
annyi virág vesz körül
mintha ravatalon feküdnék
kerge illatok között
tudom hogy élek
talán
lám-lám
talán
tudom hogy élek
kerge illatok között
mintha ravatalon feküdnék
annyi virág vesz körül
el-elbóbiskolva

a verssorok rendjének bármely változatában
augusztusi bódulat délibábja

Terméskövek avagy a teremtés kövei

Jerzy Snopeknek és Mártának

A szél
felhőfoslányokkal fényesíti az eget.
A szeptemberi eső után
rongyos köpönyeg
a diófalomb.
A vízcseppfoncsoros levelek
mint játékos tükörcserepek
villantanak a koronából itt-ott
megfejthetetlen jeleket,
s átvilágítják a festő
szomjúságot oltó szellemét is
Mária kútjánál,
Názáretben.

Az elégetendő diólevelek:
preparált lélegzetek –
a láthatatlan áldozat
tűzhalálával kísértének.
Fanyar melegét árasztják
a Középkor, Újkor, Legújabb kor
összes művei:
az önfenntartó krónikás évek
kőbe vésett eseményei,
rabosított terméskövei,
megkövezettjei.

Az idő
kerengője beláthatatlan.
Kikövezett körforgás...
Örvénylés-monumentum...
Eredj, amerre látsz...

Az ujjlenyomatok
kiszálazott vonalai
formálják mind-mind mássá
az érintkezés
távolságtartó hurokzatait,
s a beléjük fogott terméskövek
riasztó rendjükkel
gyönyörködtetnek
a magasztosan torz
Nagy Egészen belül.

Távolról nézve:
Gigantok korában
befalazott barbár ékszerek.
Emberi léptékkal:
labirintusunkat lezáró útvesztő-rajzolat,
a tévelygő lét
összemarcangolt térképszelvényei.
Látható, kitapintható
a „nincs-tovább!”.

A porondmesterből lepke lesz

Megvadult falovakon terpeszkedve
vágat körbe-körbe az ősz,
vörös hálót vet a porondmesterre,
s bebábozza a tél előtt...

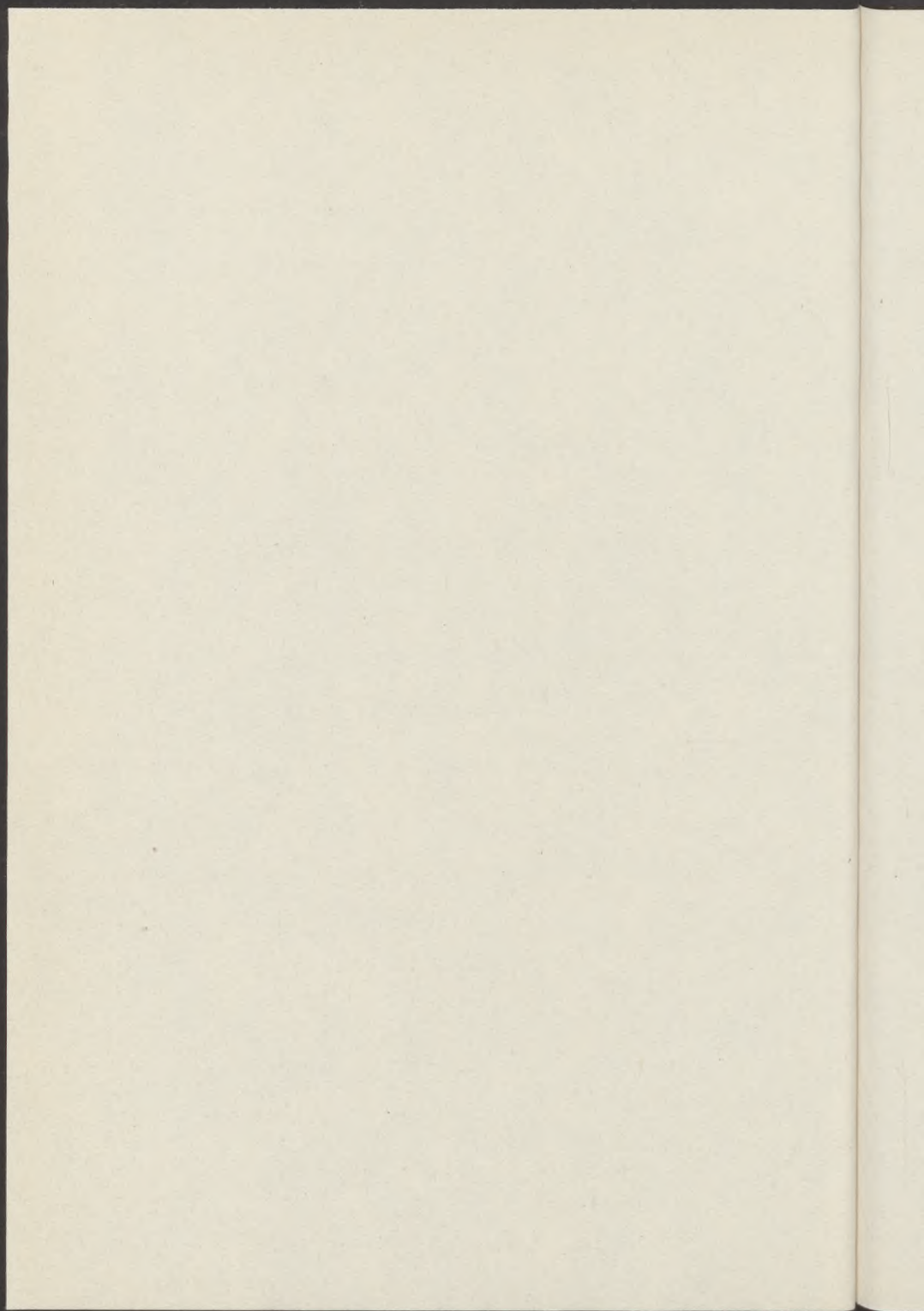
rajta a trapéz árnyékát is,
a gyűrű-glóriás fejet,
arcán a fények játékaig
a dobszó-himlőhelyeket.

E számot titkon szerződtette
maga ellen...? – Maga az élet,
s benne csakis a porondmester
a cirkusz-öröklét lepkéje...

A publikum mindig nagyérdemű,
s vasközösség – a tapsai során.
Magányos a rivaldafényben ő,
bohóc, artista, zsonglőr, idomár.

Meghajolnak és elvonulnak,
nem verve fel a lárvák csendjét,
amíg a fényszórók kihunynak.
Lég-porondmesterek a lepkék...

VIRRASZTÁS

Példamondat

Nem tudom,
mit fordítottam s mikor...
Mit tanúsít a szótárból
húsz? harminc? negyven? éve
kiírt példamondat:
die Schuld drückt ihn von Tag zu Tag mehr –
a bűn napról napra jobban nyomja a lelkét.
Egyetlen mondatba sűrített
életrajz...
Életrajzom.

A hóhér magányossága

Alig akad kastélypark, fellegrudvar, óvárosi sétalútca, ahol ne csalogatna kínzókamrába hóhérnak öltözött diák, szabadnapos pincér, biztonsági őr, kikapcsolódó pénztáros, munkanélküli családapa. Persze spanyolcsizma, nyújtócsigák, szögekkel kivertrón – a fakírok öröme is – és rostélyosan kiköpött vastüdő. Alatta pirosra festett hatvanas villanykörte izzik.

A látogató annak rendje és módja szerint együtt érez a fejét tőkére fektető bábuval. És a pallosát sújtásra emelő hóhérnak formált viaszfigura? Résztétel iránta ki van? Ki érzi át fájdalmas kirekesztettségét amiatt, hogy csak a városfalon túli mező közepén húzhatja fel házát, s építmény a szomszédságában még kriptá sem lehet? S a templomban is a neki külön kijelölt helyen, a többiektől félrehúzóva imádkozhat csak. Bezzeg, amikor a bűnös-sel kell leszámolni, legyen bár akasztani-, égetni-, nyakazni- vagy kerékbetörnivaló pénzhamisító, zsvány, vajákos banya, gyanús csavargó..., nagy ritkán – okoskodó eretnek. Akkor nemcsak hogy tisztelettel övezik, hanem még hízelegnek is neki. Dicsérgetik. Hogy nélkülözhetetlen. A kivégzések közötti gondolatjelnyi szünetekben aztán kezdődik minden előről, vagyis inkább folytatódik: még a bordélyba settenkedő céhlegények se akarják megismerni, noha a nyilvánosházak működése rajta múlik. Nélküle hová járnának eléggé el nem ítéltető ösztöneiket kiélni? És mi a hála? Még a családtagjait is kerülik a nyikhajok. Ő meg ganézhajta

a mocskos utcákat, öldösheti a Holdat földre leugató kóbor kutyákat, üzheti ki a városból a gazdátlan pimaszsággal visszaröfögő keshedt malacokat... Így persze szó se lehet arról, hogy a bakók tiszteltre méltó céhét megalapítsa, s valamelyik bástya védelmét rábízzák.

A városházán nyilvános ítélet-végrehajtásra várakoztában belelapozott egy hatalmas könyvbe. Kódexbe? Krónikába? Legendáriumba? Olvasni nem tudott, legfeljebb csak áldozatai tenyeréből. (Abból is csak annyit, hogy közel a vég.) De metszően éles szemével nemcsak nézett, látott is. Láttá, amint Keresztelő Szent János fejét lecsapja a hóhér. Káprázatos ruhában, kalpagján színes strucc tollakkal. Ő meg fekete, barna, zöld foltokkal tarkított skarlátban áll ki az emberek elé... Nevetségesebb, mint a felborult kosárból kiguruló bohócfej. A könyv továbblapozgatása még inkább felingerelte. Különösen, hogy Szent Borbála nyakazásánál a hóhérségedek is selyemben pompáztak.

Olyan indulat feszült lelkének izmaiban, hogy belehasadt a tőke. Árát arcátlanul levonták a javadalmazásából.

Aznap azt álmodta, hogy egyszer majd eljön az idő, az a jobb kor, amikor fényes fekete cipőt, pantallót, zakót, nyakkendőt ölthet, és elválaszthatja frizuráját... Olyan ember lesz, mint a többi. Egyenlő a másikkal. Nem lesz különbség bíró és elítélt, hóhér és áldozat között. Egyformák lesznek az odaadó hivatásérzetben gyökerező tettek is. És amikor már csak a büntelen jövő számít és nem az elfelejtendő múlt, az idő végtelen szalagjának zökkenését neki se kell érzékelnie ott, ahol a kezdet és a végététel napja összeér.

A vérző tenyér és önnön lelkiállapotának
leírása a sírt őriző római katona naplójában

félszegség

Ikon

Az alkotó mozdulat
egyszerre megfontolt,
s egyszerre a minden mindegyé,
mint a pallost és jogart
fekete háttere rabságában aranyló
bizonyossággal
és bársonyos kétellyel
tartó Királyé –
szemtől szemben
a bennünk Uralkodóval.

Lehetőség

Nem tudom,
álmban jártam-e ott,
vagy a valóságban.
Talán mindegy.
Biztosan láttam,
s látom ma is,
hogy a mindent elárasztó sötétségből
vízszintesen kidomborodó fénykorallsziget
közelebből nézve emberi test,
torzó.
A megbillent fej kitakart bal feléből
csupán a szemhéj látszik,
ornyereg, szájszél,
szelíden hullámos haj a fülcimpa fölött
és a csóknak, ütésnek
kiszolgáltatott halánték.
Az összeért bajusz és szakáll
fordított „C”-betűje
mintha éppen most zárna fogóba
a bal oldali ajkat és állat,
hogy ne tudjon szólni többé.
A látható nyak
és a sötétség határán
szagatott piros vonal
a kakas torkából
harsány lobbal többször hírül adott

hajnalhasadás jele is lehetne.
A kidomborodó mellkas
és a beesett has árnykrátere mentén
a fény csúszkapályái a megfeszült izmokon.
Az ágyéket elfedő kendő
hosszan megtekeredett keskeny bádoglep –
belerozsdásodva a testbe...
Fölhasíthatja az összezárt combokat is.
A jobb csípőtarajon piros csík,
akár a kisgyerek esőcsepprajza.
Mint egykor az enyém,
amelyet megvágott ujjam vére formált
a lejtős iskolapadon.
Ilyen látható a jobb kulcscsonton
és a lándzsahegy vöröslő helye alatt
több is.
Nem érek fel hozzá,
hogyan megérinthessem.

A kereszt talpához illesztett táblán
néhány szó:
XVIII. század,
és a falu
meg a templom neve.

Ketten vagyunk
a kiállítótérre ledózerolt
Golgotán,
ahová jöttem

vagy tévedtem.
Ki tudja?

Szentől szemben Vele
még dönthetek küldetésemről.
Tőle kaptam a lehetőséget...
Tőle,
aki már döntött.

A jelen idő kísértete

A farkasvak estben
fénysebhelyek a hegy
vadcsapásoktól ráncos homlokán.
Az itt-ott felhőktől hámló alkonyatból
kirajzó szentjánosbogárcák
égi turistajelek
földön és vízen járóknak is...
Tündöklésük
az elmúlás foszforeszkáló
szépségflastroma lehetne,
hogy visszataláljon hozzánk
épségben a Nap
a jövődőnek mondott
sejtelmes virradat során.
Most
az ablaknyi sötétségnél
se mutat többet
az éjszakába befalazott nulla óra
csillagképtelen metszete...
Felőle jól látható
berámázott lelkünk
s a benne könyöklő álom,
az életfogytig tartó
jelen idő kísértete.

Töredék az árvaságról

Imádkozni nagymamám tanított,
Befektetve „a testi koporsóba”.
Féltem. Ő halt meg. S mindazok, kiket
Családi képén láttam egy csokorban.

Reméltem, hogy nincs közöttük anyám...
A hasadt tükör áttetszett a leplen –
Összetörtem, hogy ne lássam meg őt,
Kit félelmemben önzőn megszerettem.

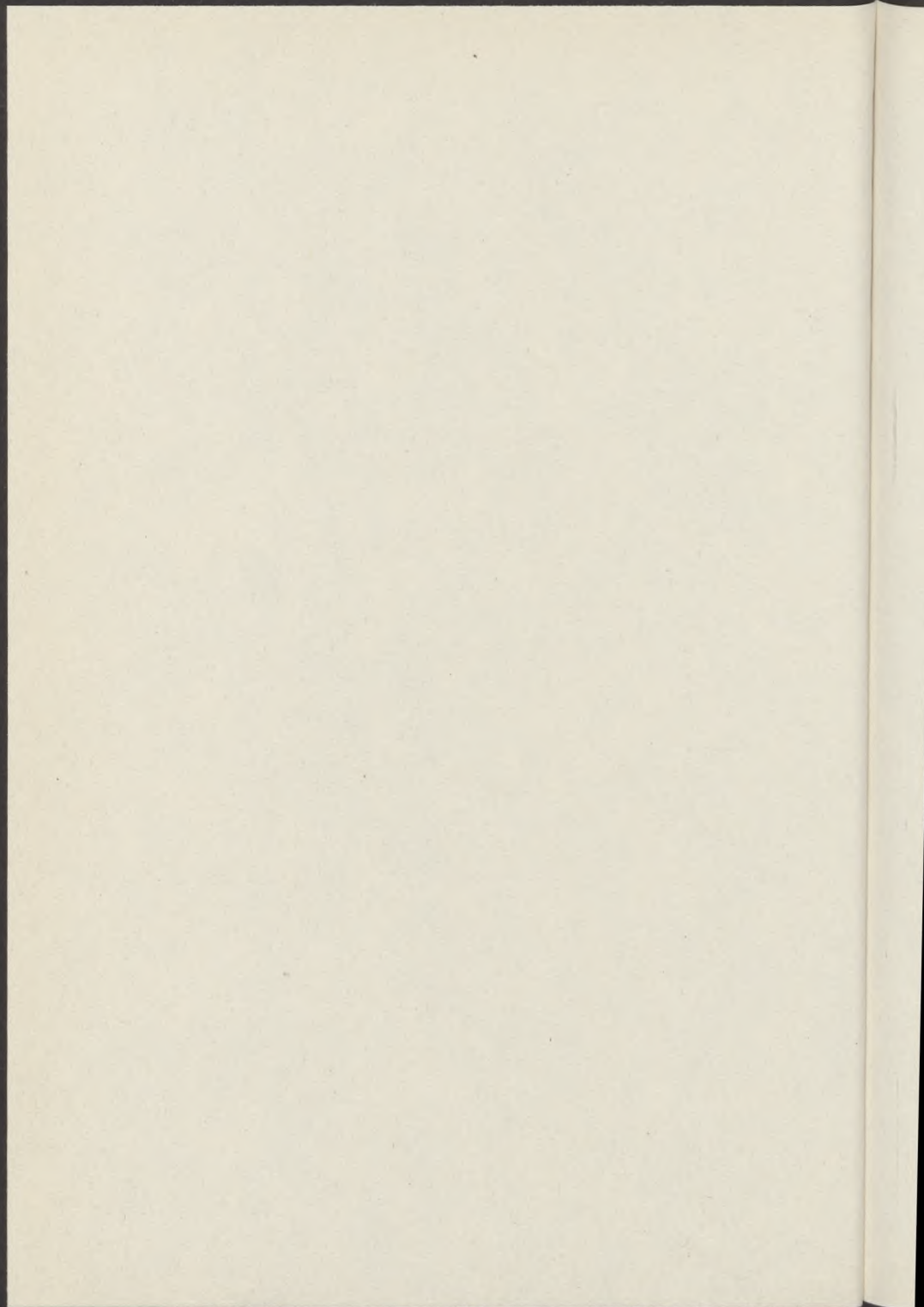
Féltem, mi lesz, ha ő is eltűnik,
Mint annyian, kik értem lehajoltak.
Mondják, őket is elnyelte a köd...
Így édesgetnek magukhoz a holtak.

Virrasztás egy altemplomban

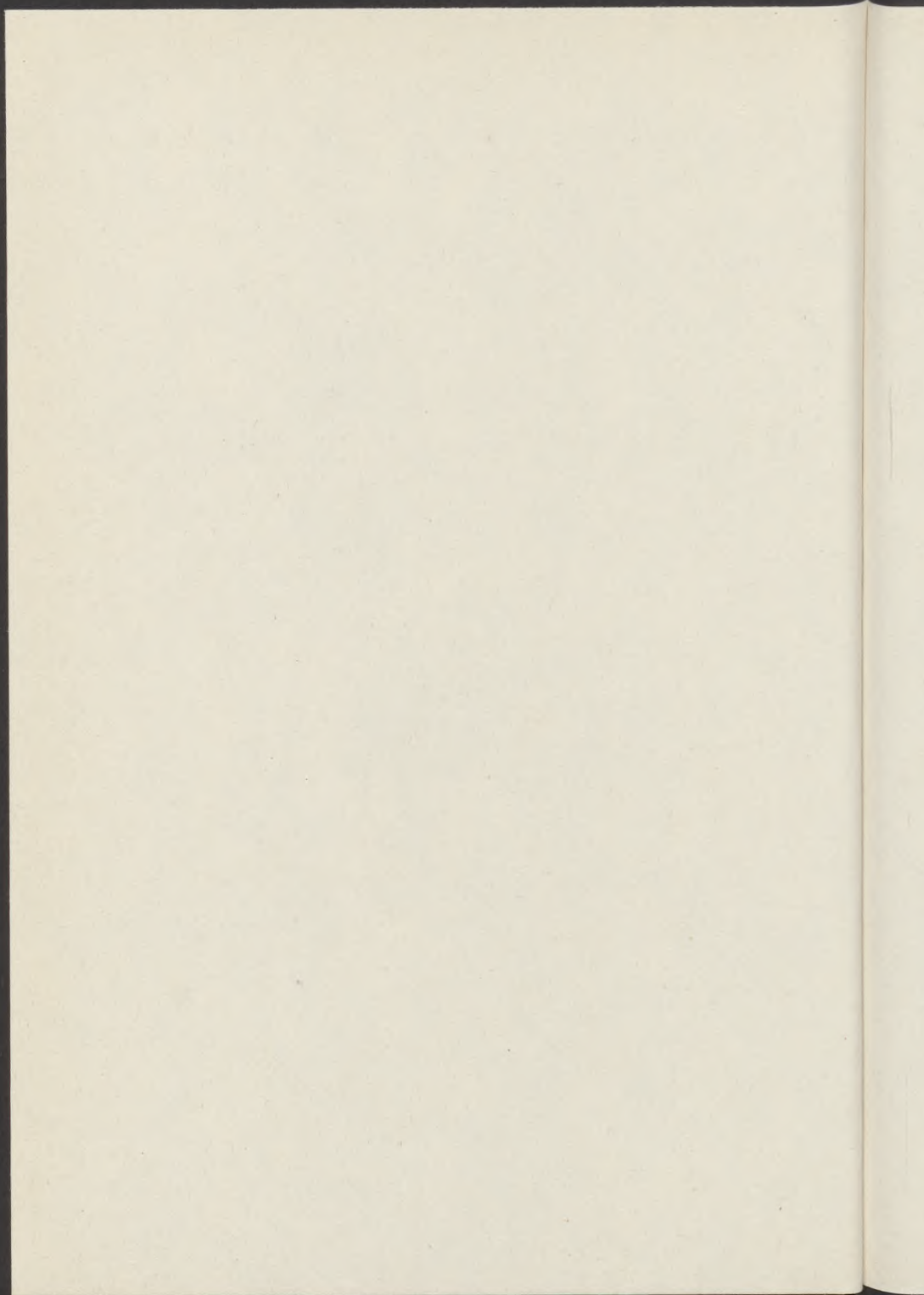
Az altemplom boltíveinek mélyén,
hol négyrét görnyednek az oszlopok,
a kelő nap bezúz fényöklével
egy ólmos álom-üvegablakot.

Színes cserepei szerteszállnak,
mint tarka lángok, torzó csillagok,
s beleremegnek a holdrozettás
éjfélen túlra vándorló vakok.

Nyisd ki kapud, a magadba-zártat...
Hagyd imádkozni a zarándokot.
A kerengőben eltűnődve szállnak
a fénylő gregorián dallamok.

TESTAMENTUM

A be nem telt idő

Vannak,
akik alkonyatkor
a szemétként
konténerbe dobott
századokon át
farkasvakon is
a kezdetekig látnak.
A halál guberáló angyalainak
mozdulatai nyomán
darabokra tört
áldások és áldozatok,
tettek és jócselekedetek,
gondolatok és mulasztások...
Az ébredés
egyszerre tesz
szabaddá,
rabbá.
Simítgassd ki a szárnyas kezekből
kihullott legendát,
ne csak a tenyértől szöghelyeset.
És felebarátaidat,
akik megrendülésedtől
életre kelnek,
ne engedd újra
szószékre – világmegváltónak,
máglyára – hitvitázónak,

virághantos vesztőhelyé
géppuskázható köztérre – tűntetőnek,
harctérre – hősnék,
árvaházba – megalázottnak,
s a ki tudja,
miért és hová,
de végül mégiscsak elindított
halálvonatra – kitaszítottnak.
Ne engedd őket
a jövő küszöbén túlra se,
ahol végső torra készülve
eszelős fényjelekkel perzselgetik
a koponya-kupolás mennyboltozatot.
Száműzött álmaikat
folytassák jelen időben,
sziklának vetett háttal,
a be nem telt idő
habprémes hullámaintól
újra és újra betakartan –
még itt a Földön,
ha már-már odaát is.

TARTALOM

Éppen most	5
------------------	---

ÉRCES FÉNYÖZÖN

Bukovina	9
Törzslapok	10
Talány	12
Érces fényözön	14
A nagy háború utolsó napja Cattaróban	16
Romvárosok csönd-elégiája	18

HANGOK ÉS NEVEK

Első két fényképem	23
Nagymama	26
Gyermekhang az éjszakában	28
Ellenőrzőkönyvecske	30
Balatoni vihar	32
A IV. c. balladája	35
Az idő csapdájában írt vers	
Bohdan Zadura hatvanötödik születésnapjára	42
Festő barátom és Panna meg a szamarak	45
Réka cukkinit cipel	48
A búcsúzás kétségei	50

SHAKESPEARE A CORVIN KÖZBEN

Öncsendéletrajz	55
Decemberi hangulat, 2009	56
Cziffra György	58
Shakespeare a Corvin közben	61
Ezerkilencszázötvenhat	62
Felhőfejes a múlt időből	64
Bánatidő	68
A fény százada	74
Elment egy hajléktalan	80

A LÉLEK VÍZJELEI

Próbatétel	83
Jánossal azon az őszön	86
A lélek vízjelei	90
Félúton	92
Hóhegy	94

MESEBELI KERT

Mesebeli kert a nyár derekán	99
A „Lágyság útja”	102
augusztusi bódulat délibábja.	103
Terméskövek avagy a teremtés kövei	104
A porondmesterből lepke lesz	106

VIRRASZTÁS

Példamondat	109
A hóhér magányossága	110
A vérző tenyér és önnön lelkiállapotának leírása a sírt őriző római katona naplójában	112
Ikon	113
Lehetőség	114
A jelen idő kísértete	117
Töredék az árvaságról	118
Virrasztás egy altemplomban	119

TESTAMENTUM

A be nem telt idő	123
-------------------------	-----

*A Magyar Napló Kiadó
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének,
valamint az 1999-ben alapított
Könyves Szövetségnek tagja
www.konyves-szovetseg.hu*

Magyar Napló Kiadó Kft.
1062 Budapest, Bajza u. 18.
www.magyarnaplo.hu
Felelős kiadó a Kft. ügyvezetője
Felelős szerkesztő Zsiga Kristóf
A kötetet gondozta Zsille Gábor
Tördelőszerkesztő Bornemissza Ádám
A borítót Somogyi Győző művének felhasználásával
Bányay Anna és Szita Barnabás készítette
A szerző fényképét Jernye János készítette
Készült a SÉD Nyomdában, Szekszárdon
Ügyvezető igazgató: Katona Szilvia

377/19

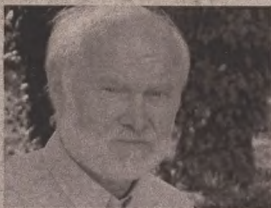

9 786151 721366

Ára: 2000 Ft

IKON

Az alkotó mozdulat
egyszerre megfontolt
s egyszerre a minden mindegyé,
mint a pallost és jogart
fekete háttere rabságában aranyló
bizonyossággal
és bársonyos kétellyel
tartó Királyé –
szemtől szemben
a bennünk Uralkodóval.

Kovács István (1945, Budapest)
József Attila- és Babérkoszorú-díjas
költő, író, műfordító, történész, polonista.
A Magyar Érdemrend Középkeresztjének
birtokosa, Krakkó díszpolgára.

Az MTA Történettudományi Intézetének főmunkatársa,
a Magyar Művészeti Akadémia és a Kilencek költőcsoport tagja.
Shakespeare a Corvin közben című legújabb verseskönyvében
az elmúlt évtizedben írt költeményeit gyűjtötte csokorba.

Kovács István SHAKESPEARE A CORVIN KÖZBEN

MAGYAR
NAPLO